

**UCHWAŁA NR XL/425/22
RADY MIASTA PORĘBA**

z dnia 29 sierpnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba na lata 2022 - 2026

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2022r., poz. 559 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2021r., poz. 2268 z późn. zm.)

**Rada Miasta Poręba
uchwala co następuje:**

- § 1. Przyjąć do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba na lata 2022-2026 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Poręba.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miasta
Poręba

Elżbieta Kołodziej

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA LATA 2022 - 2026

Gmina Poręba

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	7
CHARAKTERYSTYKA GMINY	16
Informacje ogólne	16
Struktura demograficzna mieszkańców	17
Infrastruktura społeczno- techniczna	20
Oświata	20
Opieka Zdrowotna	22
Bezpieczeństwo	27
Kultura	32
Sport i rekreacja	34
Turystyka.....	36
Rynek pracy	37
Gospodarka.....	38
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PORĘBA.....	40
Problemy w obszarze pomocy społecznej.....	42
Bezrobocie	47
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych	49
Alkoholizm	49
Narkomania	57
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba	59
Ubóstwo	66
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.....	68
Przemoc w rodzinie	70
Problemy w środowisku szkolnym	81

Używanie substancji psychoaktywnych	81
Przemoc rówieśnicza	88
Cyberprzemoc	91
Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze	93
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ	95
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	105
MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY	128
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII	129
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	130
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	131
ZMIANY W STRATEGII	132
WNIOSKI I PODSUMOWANIE	133
SPIS TABEL	134
SPIS RYSUNKÓW	135
SPIS WYKRESÓW	135
BIBLIOGRAFIA	137
Spis publikacji	137
Źródła internetowe	139

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, 2270, z 2022 r. poz. 1, 66 ze zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119, 2469, z 2022 r. poz. 24 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050, z 2021 r. poz. 2469 ze zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2022 poz. 690);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573, 1981 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 lutego 2022 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu

osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin (Dz. U. z 2022 r. poz. 558 ze zm.);

- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2021 r. poz. 1038, 1243, 1535, 2490 ze zm.).

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych na lata 2022-2026 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i działań, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Poręba. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w na terenie gminy Poręba przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych, danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od października do grudnia 2021 roku. W badaniach ankietowych wzięło udział 114 mieszkańców z terenu gminy Poręba, 52 rodziców uczniów, 12 nauczycieli, 5 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz 11 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych z terenu gminy. Ponadto w badaniu wzięło udział 128 uczniów szkół podstawowych, w tym: 49 uczniów klas piątych i szóstych oraz 79 uczniów klas siódmych i ósmych.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba na lata 2022 - 2026 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Poręba wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej Gminy Poręba na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba na lata 2022-2026 zgodna jest z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi opracowanymi na szczeblu europejskim, krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym. Są to między innymi dokumenty takie jak:

- **Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development)**

Agenda została przyjęta przez 193 państwa członkowskie Organizacji Narodów Zjednoczonych podczas Zgromadzenia Ogólnego ONZ w Nowym Jorku we wrześniu 2015 r. Dokument wskazuje 17 celów oraz powiązanych z nimi 169 zadań, które oddają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju – gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Jest to program działań o bezprecedensowym zakresie i znaczeniu, definiujący model zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym. Zgodnie z Agendą 2030 współczesny wysiłek modernizacyjny powinien koncentrować się na wyeliminowaniu ubóstwa we wszystkich jego przejawach, przy równoczesnej realizacji szeregu celów gospodarczych, społecznych i środowiskowych.¹

- **Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju**

Dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Strategia powstawała w latach 2011-2012. Uwzględnia uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Wyzwania rozwojowe z 2009 roku, w stosunku do diagnozy z lat 2008-2009

¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>

uzupełnione zostały o elementy, które wiążą się z trwającym na świecie i w Europie kryzysem finansowym i spowolnieniem gospodarczym.

Głównym celem określonym w dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce. Z diagnozy przedstawionej w 2009 r. wynika, że rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie.

Do każdego z obszarów przedstawiono również kierunki interwencji, czyli działań do podjęcia w perspektywie do 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii.

I. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki (modernizacja):

1.1 Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

1.2 Polska Cyfrowa

1.3 Kapitał ludzki

1.4 Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski (dyfuzja):

2.1 Rozwój regionalny

2.2 Transport

III. Efektywność i sprawność państwa (efektywność)

3.1 Kapitał społeczny

3.2 Sprawne państwo²

▪ **Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)**

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku, jest kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.

² <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarządzanie-rozwojem>

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.

Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; zapewnienie odpowiedniej opieki medycznej, poprawiającej zdrowotność obywateli; satysfakcjonującego stanu środowiska oraz poczucia bezpieczeństwa.

Najważniejsze efekty długookresowe dla gospodarki to przede wszystkim zmiana struktury PKB Polski w wyniku zwiększenia roli innowacji w jego tworzeniu. Przyczyni się to do szybszej konwergencji dochodów Polaków do poziomu średniej Unii Europejskiej. W sferze instytucjonalnej efektem realizacji Strategii będzie państwo bardziej przyjazne dla obywateli i przedsiębiorców, co będzie przejawiało się w poprawie jakości funkcjonowania jego organów i poszczególnych instytucji służących rozwojowi. W sferze społecznej efekty realizacji Strategii to ograniczenie wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz wszelkiego rodzaju nierówności społecznych, a także budowa silnego kapitału społecznego i zwiększenie jego roli w rozwoju.³

▪ **Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030**

Dokument stanowi odpowiedź na wyzwania, jakie stoją przed Polską, w zakresie lepszego wykorzystania potencjału ludzkiego i zapewnienia spójności społecznej. Do wyzwań tych należy uczynienie z Polski bardziej atrakcyjnego miejsca do życia, rozwijania wiedzy i podejmowania pracy, a w konsekwencji lokowania

³ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

inwestycji oraz tworzenie większej liczby trwałych miejsc pracy. Rozwój kapitału ludzkiego i spójności społecznej przyczynia się do pełniejszego wykorzystania zasobów pracy oraz wsparcia wzrostu konkurencyjności gospodarki.

Celem głównym strategii jest wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce. Strategia wyznacza cztery cele szczegółowe do realizacji, których osiągnięcie powinno przyczynić się do rozwiązania najważniejszych problemów, których doświadcza polska gospodarka i polskie społeczeństwo, tj. niedostatecznych kompetencji, niewystarczającej opieki zdrowotnej, problemów demograficznych oraz ubóstwa.

Cel 1: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych.

Cel 2: Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej.

Cel 3: Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy.

Cel 4: Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.⁴

⁴<https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>

▪ **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”**

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, uchwalonej przez Sejmik Województwa Śląskiego 1 lipca 2013 roku i stanowi piątą edycję tego kluczowego dokumentu określającego cele rozwoju regionu oraz instrumenty ich realizacji w perspektywie roku 2030.

Zarysowane w dokumencie cele i kierunki wskazują drogę oraz narzędzia pozwalające na istotne zmiany gospodarcze prowadzące do pobudzenia tempa rozwoju gospodarczego regionu w oparciu o dynamicznie rozwijający się sektor przedsiębiorstw innowacyjnych. Strategia „Śląskie 2030” odpowiada również na wyzwania demograficzne stojące przed województwem śląskim. Dotyczą one w głównej mierze starzenia się społeczności regionu oraz malejącej liczby mieszkańców co jest wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego oraz procesów migracyjnych.

CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel operacyjny:

- A.1. Konkurencyjna gospodarka.
- A.2. Innowacyjna gospodarka.
- A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość.

CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca:

- B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych.
- B.2. Aktywny mieszkaniec.
- B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki.

CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni:

- C.1. Wysoka jakość środowiska.
- C.2. Efektywna infrastruktura.
- C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu.

CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym:

D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny.

D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu.

D.3. Nowoczesna administracja publiczna⁵.

▪ **Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2021 – 2026**

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2021 – 2026 to przedstawiona w formie dokumentu koncepcja zintegrowanych, wielodyscyplinarnych działań, zmierzających do utworzenia efektywnego systemu rozpoznawania i profilaktyki zagrożeń społecznych w powiecie zawierciańskim oraz budowy lokalnego systemu skutecznej pomocy służącego mieszkańcom powiatu. Stanowi kontynuację działań zapisanych w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2011 – 2020. Jest podstawą planowania i realizacji lokalnej polityki społecznej z uwzględnieniem kompetencji samorządu powiatowego.

PRIORYTET 1: Model międzysektorowych rozwiązań systemowych mających na celu poprawę sytuacji życiowej, zawodowej, zdrowotnej, edukacyjnej i społecznej mieszkańców powiatu zawierciańskiego.

Cele:

1.1. Rozwijanie działań o charakterze ponadsektorowym w rozwiązywaniu problemów społecznych.

1.2. Współpraca w realizacji planów i polityk lokalnych.

1.3. Wspieranie inicjatyw, w tym sektora organizacji pozarządowych w realizacji wsparcia społecznego dla mieszkańców powiatu.

⁵https://bip.slaskie.pl/wojewodztwo/programy_plany_i_strategie_wojewodztwa/strategia_rozwoju/strategia-rozwoju-wojewodztwa.html

PRIORYTET 2: Ochrona porządku publicznego i bezpieczeństwa mieszkańców w powiecie.

Cele:

- 2.1. Ochrona mieszkańców przed zagrożeniami.
- 2.2. Współpraca mieszkańców powiatu w realizacji działań chroniących przed zagrożeniami.
- 2.3. Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.

PRIORYTET 3: Kompleksowe wspieranie dziecka i rodziny.

Cele:

- 3.1. Zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług oraz specjalistycznego wsparcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- 3.2. Zintegrowanie specjalistycznych działań na rzecz dziecka i rodziny w powiecie.
- 3.3. Zapewnienie wsparcia i pomocy rodzinom i dzieciom w kryzysie.

PRIORYTET 4: Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, socjalnych, specjalistycznych kierowanych do różnych grup odbiorców ze specjalnymi potrzebami, ograniczeniami.

Cele:

- 4.1. Rozszerzenie standardu wysokiej jakości usług.
- 4.2. Dopasowanie form pomocy do zdiagnozowanych potrzeb klientów.
- 4.3. Poprawa dostępu mieszkańców powiatu do zasobów pomocy społecznej.

PRIORYTET 5: Polityka pełnego zatrudnienia oraz rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców powiatu.

Cele:

- 5.1. Aktywizacja zawodowa mieszkańców, w tym bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.
- 5.2. Zwiększenie udziału osób 45+, osób niepełnosprawnych w życiu zawodowym.
- 5.3. Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym.

PRIORYTET 6: Poprawa dostępności mieszkańców do instytucji i urzędów, infrastruktury kultury, sportu, rekreacji - w tym dla osób ze specjalnymi potrzebami.

Cele:

6.1. Poprawa infrastruktury w zakresie dostępności szerokiej grupy mieszkańców do zasobów powiatu, w tym instytucji, urzędów, placówek, zasobów kultury, sportu, rekreacji, turystyki.

6.2. Niwelowanie barier architektonicznych, ograniczeń mieszkańców w przemieszczaniu się, barier w komunikowaniu się.⁶

▪ **Strategia rozwoju miasta Poręba 2020+**

Rdzeniem Strategii rozwoju miasta Poręba 2020+ przedkładanej społeczności miasta przez jego liderów jest wizja rozwoju miasta, wyznaczenie priorytetowych dziedzin rozwoju i na tym tle wybór celów, kierunków i przedsięwzięć strategicznych.

C1. Poręba miastem powiększającym ofertę atrakcyjnych miejsc pracy skierowanych do mieszkańców, którzy osiągają różny poziom kompetencji społecznych i zawodowych poprzez wysokiej jakości edukację.

C2. Poręba miastem poprawiającym cywilizacyjne i technologiczne standardy zamieszkania i skutecznie redukującym rozpiętości przestrzenne w dostępności do udogodnień publicznych.

C3. Poręba miastem o wzrastającej dostępności do usług transportu zbiorowego i przyjaznych form przemieszczania się w mieście i regionie.

C4. Poręba miastem wzrastającej integracji wspólnot lokalnych wokół nowych i przebudowanych miejsc aktywności społecznych w dzielnicach miejskich.

⁶ <https://bip.pcpr.zawiercie.powiat.finn.pl/res/serwisy/pliki/28436766?version=1.0>

C5. Poręba miastem o zrewitalizowanym obszarze śródmiejskim tworzącym centra rozwiniętych usług publicznych dla osób wymagających opieki, wsparcia i włączenia społecznego.⁷

⁷https://www.umporeba.pl/download/Strategia-Rozwoju-Miasta-Poreba_plik-dostepny-cyfrowo,162.pdf

CHARAKTERYSTYKA GMINY

Informacje ogólne

Poręba jest gminą miejską położoną w województwie śląskim, w zachodniej części powiatu zawierciańskiego. Gmina Poręba leży na granicy jury Krakowsko-Częstochowskiej. Od wschodu graniczy z gminą miejską Zawiercie, od południa z gminą miejsko-wiejską Łazy, od zachodu z gminą miejsko-wiejską Siewierz, natomiast od północy z gminą miejską Myszków.

W skład miasta – oprócz części śródmiejskiej - wchodzi kilka dzielnic o charakterze wiejskim. Są to: Niwki, Krawce, Kierszula, Krzemienda oraz Fryszerka.

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Poręba w powiecie zawierciańskim

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2020 r. Gmina Poręba liczyła 8 461 mieszkańców; z czego 52,10% stanowią kobiety (4 408), a 47,90% mężczyźni (4 053). Współczynnik feminizacji dla gminy Poręba wynosi 109 (na 100 mężczyzn przypada 109 kobiet). Na przestrzeni lat 2017-2020 liczba mieszkańców zmalała o 1,40%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2020

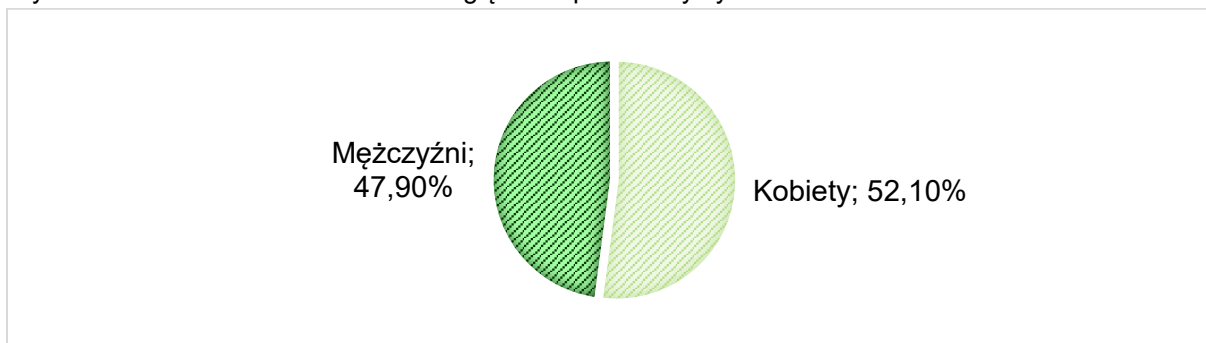

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Poręba w latach 2017-2020

Liczba mieszkańców	
Ogółem; w tym:	
Rok 2017	8 581 osób
Rok 2018	8 568 osób
Rok 2019	8 480 osób
Rok 2020	8 461 osób
Kobiety	
Rok 2017	4 466 kobiet
Rok 2018	4 476 kobiet
Rok 2019	4 476 kobiet
Rok 2020	4 408 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2017	4 115 mężczyzn
Rok 2018	4 092 mężczyzn
Rok 2019	4 059 mężczyzn
Rok 2020	4 053 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku w gminie zarejestrowano 100 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 59 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi 41. W tym samym roku w gminie odnotowano 1 zameldowanie z zagranicy oraz zarejestrowano 0 wymeldowań za granicę, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi 1.

Gminę Poręba cechuje ujemny przyrost naturalny, który na koniec 2020 roku wyniósł -87. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -10,29 na 1000 mieszkańców. Uściślając, w 2020 roku w gminie odnotowano 49 urodzeń dzieci, w tym 26 dziewczynek i 23 chłopców. W tym samym czasie doszło do 136 zgonów, co odpowiada 16,09 zgonom na 1000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich lat 2017-2020 utrzymuje się ujemny przyrost naturalny.

Przyrost naturalny ogółem:

- Rok 2017: -73;
- Rok 2018: -41;
- Rok 2019: -68;
- Rok 2020: -87.

Urodzenia żywe ogółem:

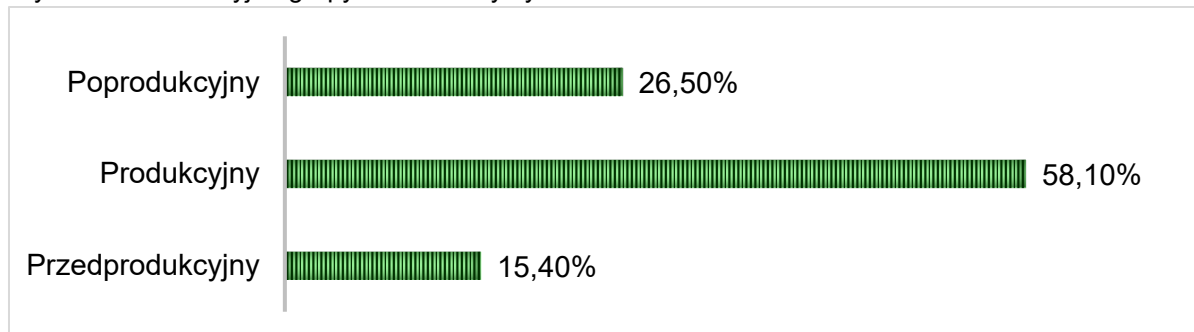
- Rok 2017: 51 osób;
- Rok 2018: 64 osoby;
- Rok 2019: 51 osób;
- Rok 2020: 49 osób.

Zgony ogółem:

- Rok 2017: 124 osoby;
- Rok 2018: 105 osób;
- Rok 2019: 119 osób;
- Rok 2020: 136 osób.

Dane statystyczne na koniec roku 2020 wskazują, że 58,10% mieszkańców z terenu gminy Poręba jest w wieku produkcyjnym, 15,40% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 26,50% w wieku poprodukcyjnym.⁸

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/4080>

Infrastruktura społeczno- techniczna

Oświata

Na terenie gminy Poręba funkcjonuje jedno przedszkole: Publiczne Przedszkole Miejskie nr 1 im. Misia Uszatka w Porębie oraz jeden oddział przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 2 w Porębie.

W 2020 roku 229 dzieci było objętych wychowaniem przedszkolnym. Na przestrzeni lat 2017-2020 zmalała liczba dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego.

Tabela 2. Wychowanie przedszkolne w gminie Poręba

Wychowanie przedszkolne	
Wychowanie przedszkolne razem	
Rok 2017	2 placówki przedszkolne
Rok 2018	2 placówki przedszkolne
Rok 2019	2 placówki przedszkolne
Rok 2020	2 placówki przedszkolne
Oddziały	
Rok 2017	11 oddziałów
Rok 2018	11 oddziałów
Rok 2019	10 oddziałów
Rok 2020	10 oddziałów
Liczba dzieci	
Rok 2017	247 dzieci w placówkach
Rok 2018	232 dzieci w placówkach
Rok 2019	220 dzieci w placówkach
Rok 2020	229 dzieci w placówkach

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy Poręba funkcjonuje prywatny żłobek „Centrum Wspomagania Rozwoju Dziecka Mini Bambini”.

W Gminie Poręba funkcjonują dwie szkoły podstawowe: Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Wojska Polskiego oraz Publiczna Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II.

W 2020 roku, w 27 oddziałach uczyło się 500 uczniów. Na jeden oddział w szkole podstawowej przypada 19 uczniów. Na przestrzeni lat 2017-2020 nastąpił wzrost liczby uczniów o 35,87%. Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 roku gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych.

Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie gminy Poręba

Szkoły podstawowe na terenie gminy Poręba	
Liczba szkół	
Rok 2017	2 szkoły podstawowe
Rok 2018	2 szkoły podstawowe
Rok 2019	2 szkoły podstawowe
Rok 2020	2 szkoły podstawowe
Liczba oddziałów w szkołach	
Rok 2017	23 oddziały
Rok 2018	26 oddziałów
Rok 2019	27 oddziałów
Rok 2020	27 oddziałów
Liczba uczniów w szkołach	
Rok 2017	419 uczniów
Rok 2018	488 uczniów
Rok 2019	491 uczniów
Rok 2020	500 uczniów

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Porębie funkcjonuje Zespół Szkół, w którego skład wchodzi Liceum Ogólnokształcące oraz Technikum im. Mikołaja Kopernika.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 114 dorosłych mieszkańców gminy Poręba, w tym: 92 kobiety oraz 22 mężczyzn. Najliczniejszy przedział wiekowy stanowiły osoby w wieku 31-60 lat. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby

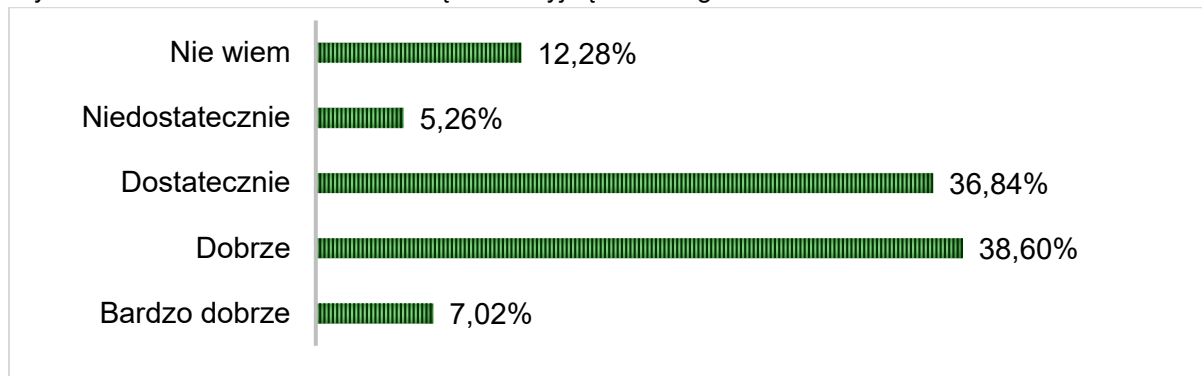
z wykształceniem zawodowym, a kolejno wyższym i średnim. Zdecydowana większość tj. 64,91% respondentów była aktywna zawodowo. Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w gminie zaspokaja potrzeby mieszkańców, 40,35% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 21,05% stwierdziło, że oferta gminy w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 38,60% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 64,91% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 7,02% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 28,07% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto, 38,60% mieszkańców oceniło na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół w gminie. Kolejno 36,84% na poziomie dostatecznym, a 7,02% bardzo dobrym. Z kolei, 5,26% uznało, iż działania gminy w tym zakresie są niedostateczne. Pozostałe 12,28% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Opieka Zdrowotna

Na terenie gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który świadczy usługi medyczne w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej,
- ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (por. okulistyka, ginekologiczna, laryngologiczna),
- higieny szkolnej.

Dodatkowo zakład świadczy usługi w zakresie medycyny pracy i badań kierowców oraz wykonywania badań USG.

Miejską służbę zdrowia wspiera również Zakład Lecznictwa Ambulatoryjnego w Zawierciu oraz Szpital Powiatowy w Zawierciu dysponując następującymi oddziałami:

- oddział chirurgii ogólnej,
- oddział chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- oddział położniczo-ginekologiczny,
- oddział opieki paliatywnej,
- blok operacyjny,
- oddział anestezjologii i intensywnej terapii,
- oddział rehabilitacji neurologicznej,
- oddział skórno- wenerologiczny,
- oddział okulistyki,
- oddział noworodkowy,
- oddział dziecięcy,
- oddział neurologii i oddział udarowy,
- szpitalny oddział ratunkowy (SOR),
- oddział obserwacyjno- zakaźny,
- oddział chorób wewnętrznych.

Ponadto na terenie gminy prowadzone są gabinety prywatne. Prawidłowy rozwój psychiczny, psychiatryczny, emocjonalny i intelektualny mieszkańców Poręby wspiera Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna oraz „Asana” Centrum Zdrowia Psychicznego w Zawierciu, a także prywatne oddziały leczenia psychologiczno-psychiatrycznego.

Na obszarze gminy Poręba działają 3 ogólnodostępne apteki. Na jeden obiekt przypada więc 2 820 osób, a co za tym idzie mieszkańcy mają relatywnie dobry dostęp do leków.

W 2020 roku udzielono 33 253 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 30 573 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Jak możemy zauważyć na przestrzeni lat 2019-2020 wzrosła liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ oraz liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek.

Tabela 4. Liczba osób objętych opieką przez SPZOZ

Liczba osób objętych opieką przez NZOZ	
Liczba osób przebywających pod opieką lekarzy POZ	
Rok 2018	6 290 osób
Rok 2019	6 300 osób
Rok 2020	6 380 osób
Liczba osób przebywających pod opieką pielęgniarek	
Rok 2018	6 290 osób
Rok 2019	6 300 osób
Rok 2020	6 380 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SPZOZ

Tabela 5. Wykaz świadczonych usług w SPZOZ

Wykaz świadczonych usług	
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> ▪ POZ ▪ Opieka specjalistyczna, laryngolog, okulista, ginekolog.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SPZOZ

Tabela 6. Tendencje w funkcjonowaniu rodzin

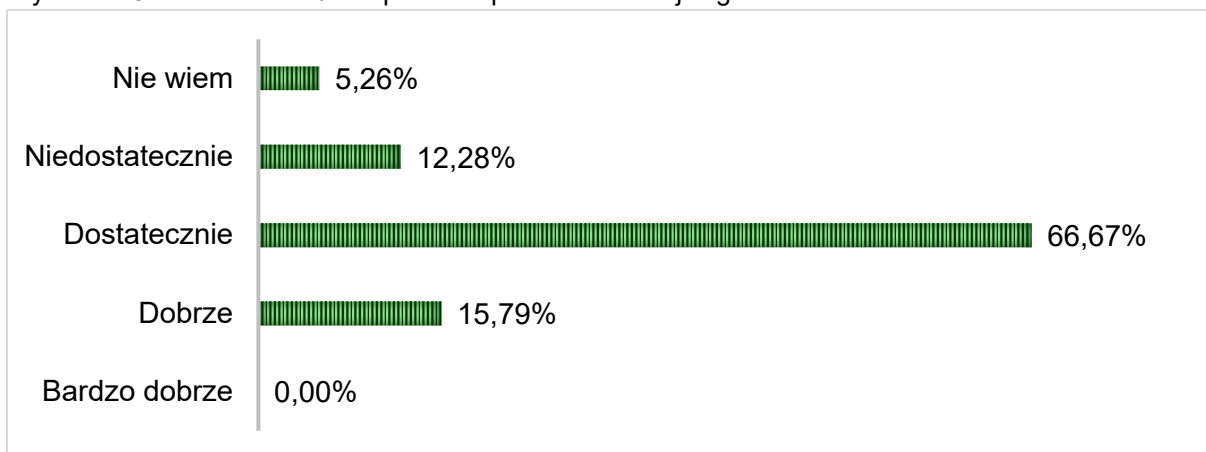
Tendencje w funkcjonowaniu rodzin	
Rok 2018	<ul style="list-style-type: none"> ▪ 15 osób uchylających się od szczepień

Rok 2019	<ul style="list-style-type: none"> 11 osób uchylających się od szczepień oraz nasilenie się zjawiska osób z nerwicą
Rok 2020	<ul style="list-style-type: none"> 8 osób uchylających się od szczepień oraz nasilenie się zjawiska osób z nerwicą

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych SPZOZ

Idąc dalej, 66,67% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 15,79% ankietowanych przyznało, że gmina jest dobrze przygotowana w tym zakresie, natomiast 12,28% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest niedostateczna. Pozostałe 5,26% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?

Jak wynika z odpowiedzi badanych największym problemem jest ograniczona liczba lekarzy specjalistów. Ankietowani zwrócili również uwagę na zasadność poszerzenia oferty medycznej na terenie gminy, w tym poszerzenie czasu pracy lekarzy do godzin wieczornych dla osób pracujących, stworzenia własnej stacji pogotowia ratunkowego oraz pracowni RTG.

Bezpieczeństwo

Główne zadania w zakresie ochrony bezpieczeństwa mieszkańców oraz utrzymania porządku publicznego realizuje Komenda Powiatowa Policji w Zawierciu oraz Posterunek Policji w Porębie. Ponadto na terenie gminy funkcjonują Ochotnicze Straże Pożarne.

W 2020 roku w Porębie stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 149 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 17,53 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa śląskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w Porębie wynosi 78,50% i jest porównywalny do wskaźnika wykrywalności dla województwa śląskiego oraz większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Poręby najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 10,16 (wykrywalność 71%) oraz przeciwko mieniu - 9,00 (wykrywalność 64%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym - 4,72 (82%), drogowe - 1,94 (100%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,36 (90%).⁹

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż najczęściej dochodzi do interwencji z powodu prowadzenia pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości, jednak na przestrzeni lat 2018-2020 liczba takich interwencji zmalała.

⁹ <https://www.polskawliczbach.pl/Poreba#poziom-przestepczosci>

Tabela 7. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu	
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	Rok 2018: 23 interwencji
	Rok 2019: 31 interwencji
	Rok 2020: 8 interwencji
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	Rok 2018: 5 interwencji
	Rok 2019: 5 interwencji
	Rok 2020: 1 interwencja
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	Rok 2018: 3 interwencje
	Rok 2019: 0 interwencji
	Rok 2020: 4 interwencje
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	Rok 2018: 0 interwencji
	Rok 2019: 1 interwencja
	Rok 2020: 2 interwencje
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	Rok 2018: 22 interwencje
	Rok 2019: 26 interwencji
	Rok 2020: 18 interwencji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Porębie

Najczęstszym przestępstwem na terenie gminy Poręba była kradzież z włamaniem, jednak na przestrzeni lat 2019-2020 możemy zaobserwować spadek takich incydentów.

Tabela 8. Przeszypstwa na terenie gminy Poręba

Przeszypstwa na terenie gminy	
kradzież z włamaniem	Rok 2018: 6 przesyptstw
	Rok 2019: 5 przesyptstw
	Rok 2020: 2 przesyptstwa
fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	Rok 2018: 3 przesyptstwa
	Rok 2019: 6 przesyptstw
	Rok 2020: 0
pobicie	Rok 2018: 0
	Rok 2019: 0
	Rok 2020: 1 przesyptstwo
uszkodzenie mienia	Rok 2018: 8 przesyptstw
	Rok 2019: 3 przesyptstwa
	Rok 2020: 5 przesyptstw
kradzież mienia	Rok 2018: 7 przesyptstw
	Rok 2019: 4 przesyptstwa
	Rok 2020: 14 przesyptstw
inne	Rok 2018: 9 przesyptstw
	Rok 2019: 1 przesyptstwo
	Rok 2020: 1 przesyptstwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Posterunku Policji w Porębie

Artykuł KK Kwalifikacja prawna wszczętych / stwierdzonych / zakończonych:

Rok 2018 np.:

Znęcanie się nad rodziną – 3 / 3 / 3

Uchylanie się od płacenia alimentów – 2 / 2 / 2

Rok 2019 np.:

Znęcanie się nad rodziną - 6 / 6 / 6

Groźba karalna – 5 / 5 / 5

Poniższe statystyki Posterunku Policji w Porębie wskazują, że ofiarami przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami.

Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie ogółem:

- Rok 2018: 29 osób;
- Rok 2019: 13 osób;
- Rok 2020: 13 osób.

Liczba kobiet doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2018: 12 kobiet;
- Rok 2019: 9 kobiet;
- Rok 2020: 11 kobiet.

Liczba mężczyzn doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2018: 1 mężczyzna;
- Rok 2019: 2 mężczyzn;
- Rok 2020: 1 mężczyzna.

Liczba nieletnich doświadczających przemocy w rodzinie:

- Rok 2018: 16 nieletnich;
- Rok 2019: 2 nieletnich;
- Rok 2020: 1 nieletni.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie ogółem:

- Rok 2018: 12 sprawców;
- Rok 2019: 13 sprawców;
- Rok 2020: 13 sprawców.

Liczba kobiet stosujących przemoc w rodzinie:

- Rok 2018: 2 kobiet;
- Rok 2019: 2 kobiet;
- Rok 2020: 0.

Liczba mężczyzn stosujących przemoc w rodzinie:

- Rok 2018: 10 mężczyzn;
- Rok 2019: 11 mężczyzn;
- Rok 2020: 12 mężczyzn.

Liczba nieletnich stosujących przemoc w rodzinie:

- Rok 2018: 0;
- Rok 2019: 0;
- Rok 2020: 1 nieletni.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem):

- Rok 2018: 9 sprawców;
- Rok 2019: 8 sprawców;
- Rok 2020: 5 sprawców.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (kobiety):

- Rok 2018: 1 kobieta;
- Rok 2019: 1 kobieta;
- Rok 2020: 0.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (mężczyźni):

- Rok 2018: 8 mężczyzn;
- Rok 2019: 7 mężczyzn;
- Rok 2020: 5 mężczyzn.

Liczba dzieci obecnych podczas interwencji:

- Rok 2018: 14 dzieci;
- Rok 2019: 15 dzieci;
- Rok 2020: 8 dzieci.

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2018- wszczęcie 12 procedur NK;
- Rok 2019- wszczęcie 11 procedur NK;
- Rok 2020- wszczęcie 12 procedur NK.

Kultura

Jednostką prowadzącą działalność kulturalną na terenie gminy Poręba jest Miejski Ośrodek Kultury w Porębie oraz Miejska Biblioteka Publiczna.

W Miejskim Ośrodku Kultury działa: Koło Teatralne „Na przekór”, Grupa taneczna Dance Revolution, Zespół wokalny „Retro”, Klub Pasjonatów Historii Lokalnej, Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „NESTOR”, Koło Plastyczne „Motylkowo”, Koło Gospodyń Wiejskich „Niwczanki”, Szkoła Sztuk Walki „Seimeikan”, Koło szachowe, Joga, Tenis Stołowy (50+), Klub Strzelecki „BASKILA” oraz siłownia.

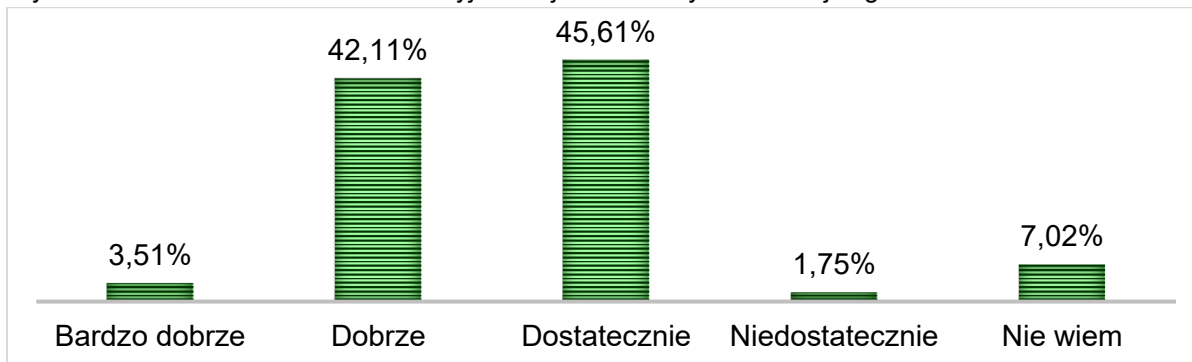
Centrala Miejskiej Biblioteki Publicznej w Porębie mieści się w budynku Miejskiego Ośrodka Kultury. Miejska Biblioteka posiada księgozbiór liczący 19 580 wolumenów. Księgozbiór biblioteki podzielony jest na trzy poziomy, według wieku czytelników, wyodrębnione są też lektury dla klas szkoły podstawowej. W części czytelnicy dostępny jest księgozbiór popularnonaukowy oraz prasa. W pomieszczeniu wydzielony jest „Kącik malucha” z książkami dla najmłodszych czytelników, wyposażony w stoliczek i krzeselka oraz zabawki i przybory do rysowania.

Biblioteka podejmuje liczne formy promocji czytelnictwa i rozbudzania zainteresowań czytelnicy. Są to między innymi: czytanie bajek w przedszkolu, pasowanie na czytelnika uczniów klas drugich szkół podstawowych, konkursy dla dzieci w ramach ferii zimowych i wakacji.

Biblioteka uczestniczy w ogólnopolskich akcjach takich jak: Narodowe Czytanie, Tydzień Bibliotek, Noc w Bibliotece. Narodowe czytanie jest organizowane we współpracy z teatrem „Na przekór”, który działa w Miejskim Ośrodku Kultury w Porębie. W 2020 roku zarejestrowano 947 czytelników oraz 14 173 wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz.

Jakość oferty kulturalnej gminy największy odsetek mieszkańców tj. 45,61% uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym. Z kolei 42,11% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre, a 3,51% przyznało, iż oferta kulturalna jest bardzo dobra. Następnie 1,75% oceniło działania gminy w tym zakresie niedostatecznie, a pozostałe 7,02% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie?

Gdy zapytano ankietowanych jakich placówek kulturalnych lub form zajęć artystycznych brakuje w gminie lub dostęp do nich jest ograniczony, najczęściej wymieniali kino oraz zajęcia artystyczne. Pojawiły się również odpowiedzi wskazujące na małą ilość zajęć dodatkowych dla dzieci np.: zajęcia plastyczne, kulturalne, taneczne. Jeden mieszkaniec zwrócił uwagę na potrzebę zorganizowania atrakcji dla dzieci z Kierszuli.

Sport i rekreacja

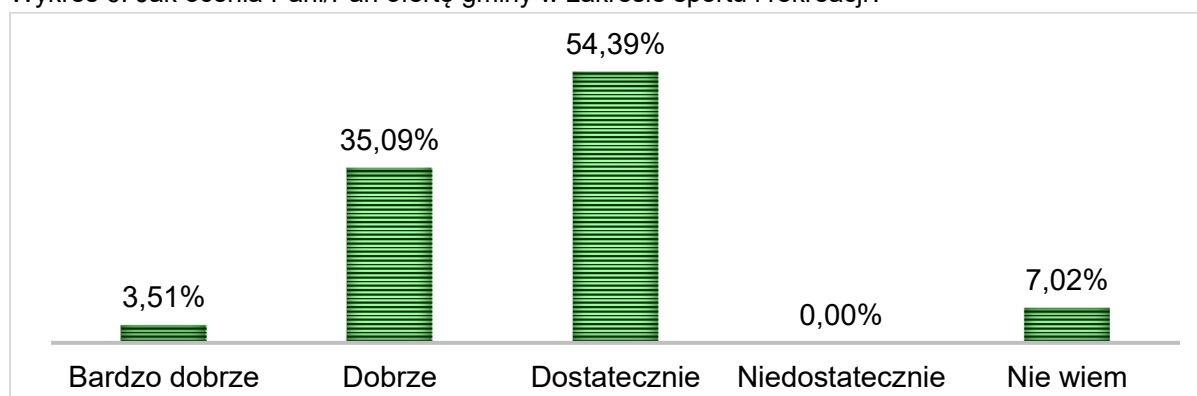
Organizatorem życia sportowego w gminie jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Porębie. Na terenie gminy działają następujące obiekty sportowe i rekreacyjne:

- 2 zbiorniki wodne wędkarskie,
- basen pływacki i brodzik,
- boiska do piłki siatkowej plażowej,
- korty tenisowe,
- boisko do piłki nożnej,
- Izba Tradycji,
- hala sportowa na terenie Szkoły Podstawowej nr 1,
- kompleks sportowy „Orlik”,
- siłownia na otwartym powietrzu.

Ponadto aktywizacja sportowa mieszkańców jest motywowana poprzez tworzenie na ich potrzeby licznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych.

Ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji, 54,39% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym. Z kolei, 35,09% uznało, że zasoby gminy są dobre, natomiast 3,51% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest bardzo dobra. Pozostałe 7,02% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

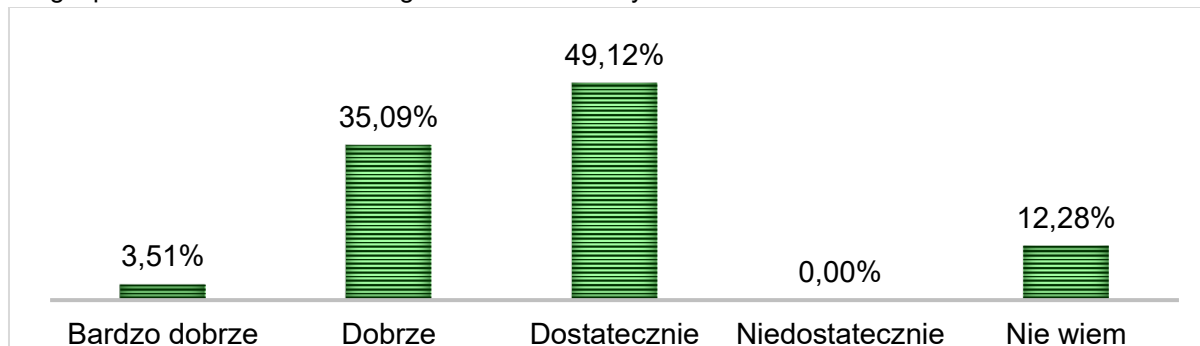
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?

Ponadto 49,12% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniła działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei, 35,09% przyznało, iż działania gminy w tym zakresie są dobre. Następnie 3,51%

przyznało, że oferta gminy w tym zakresie jest bardzo dobra. Pozostałe 12,28% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w gminie w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży?

Turystyka

Umiejscowienie Gminy Poręba w samym sercu malowniczej Wyżyny Krakowsko–Częstochowskiej, zwanej Jurą skutkuje podniesieniem walorów turystycznych Poręby.

Co więcej Gmina Poręba położona jest na pograniczu dwóch makroregionów: Wyżyny Śląskiej oraz Wyżyny Woźnicko- Wieluńskiej stanowiącej część północną. Poręba leży nad rzeką Czarna Przemsza i posiada bardzo dogodne połączenie z Katowicami, Zawierciem, innymi miastami województwa oraz lotniskiem międzynarodowym Katowice- Pyrzowice.

Bogaty zasób wartości turystycznych, bliska lokalizacja węzła komunikacyjnego i bezpośrednio połączenie kolejowe oraz położenie na środku szlaku komunikacyjnego Śląsk–Kielce ma pozytywny wpływ i daje duże szanse mieszkańcom na rozwój gospodarczo – społeczny.

Niezmiernie ważnym atutem dla rozwoju porębskiej społeczności jest obsługa gminnej komunikacji miejskiej przez ZKM w Zawierciu oraz funkcjonowaniem linii Poręba-Katowice.

Przez gminę Poręba przebiegają szlaki turystyczne:

- zielony szlak "Tysiąclecia", który biegnie przez lasy południową granicą miasta;
- szlak czarny, który zaczyna się na południu gminy i od szlaku zielonego przez "Turkową Górę" i Porębę biegnie w kierunku północnym do Myszkowa;
- szlak żółty, który zaczyna się w centrum Poręby i biegnie na wschód doliną Czarnej Przemszy i kierunku Kierszuli wychodzi poza teren gminy.

Rynek pracy

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2020, na terenie gminy Poręba pracowało 760 mieszkańców gminy, w tym 49,21% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 50,79% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2017-2018 ogólna liczba osób pracujących w gminie nieco wzrosła, jednak od 2019 roku można zaobserwować spadek liczby osób pracujących.

Tabela 9. Liczba osób pracujących na terenie gminy Poręba w latach 2017-2020

Liczba osób pracujących w gminie	
Pracujący ogółem:	
Rok 2017	736 osób pracujących
Rok 2018	801 osób pracujących
Rok 2019	788 osób pracujących
Rok 2020	760 osób pracujących
Kobiety	
Rok 2017	361 kobiet pracujących
Rok 2018	404 kobiety pracujące
Rok 2019	394 kobiety pracujące
Rok 2020	374 kobiety pracujące
Mężczyźni	
Rok 2017	375 mężczyzn pracujących
Rok 2018	397 mężczyzn pracujących
Rok 2019	394 mężczyzn pracujących
Rok 2020	386 mężczyzn pracujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2020 roku ogółem w gminie zarejestrowano 183 osoby bezrobotne, w tym 101 kobiet oraz 82 mężczyzn. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2020 roku wyniósł 3,70% (4,30% wśród kobiet i 3,10% wśród mężczyzn).

Gospodarka

W Porębie w roku 2020 w rejestrze REGON zarejestrowane były 772 podmioty gospodarki narodowej, z czego 641 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 51 nowych podmiotów, a 22 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2017 najczęściej (83) podmiotów zarejestrowano w roku 2010, a najmniej (45) w roku 2019. W tym samym okresie najczęściej (77) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2011 roku, najmniej (22) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku.

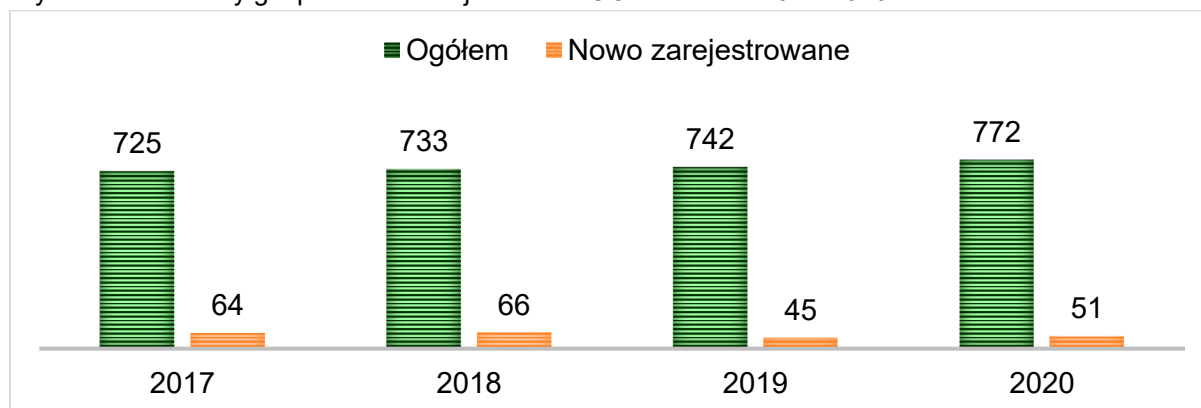
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w Porębie najczęściej (32) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najczęściej (747) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników.

1,9% (15) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 29,0% (224) podmiotów, a 69,0% (533) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w Porębie najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29.5%) oraz Przetwórstwo przemysłowe (15.9%).

Na przestrzeni lat 2017-2020 obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 7. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY PORĘBA

Na początku badania mieszkańców poproszono o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Poręba. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Poręba

Problemy społeczne – średnia ważona problemu	
Alkoholizm	3,73
Narkomania	3,02
Wzrost przestępczości	2,81
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,94
Bezrobocie	3,07
Ubóstwo	3,04

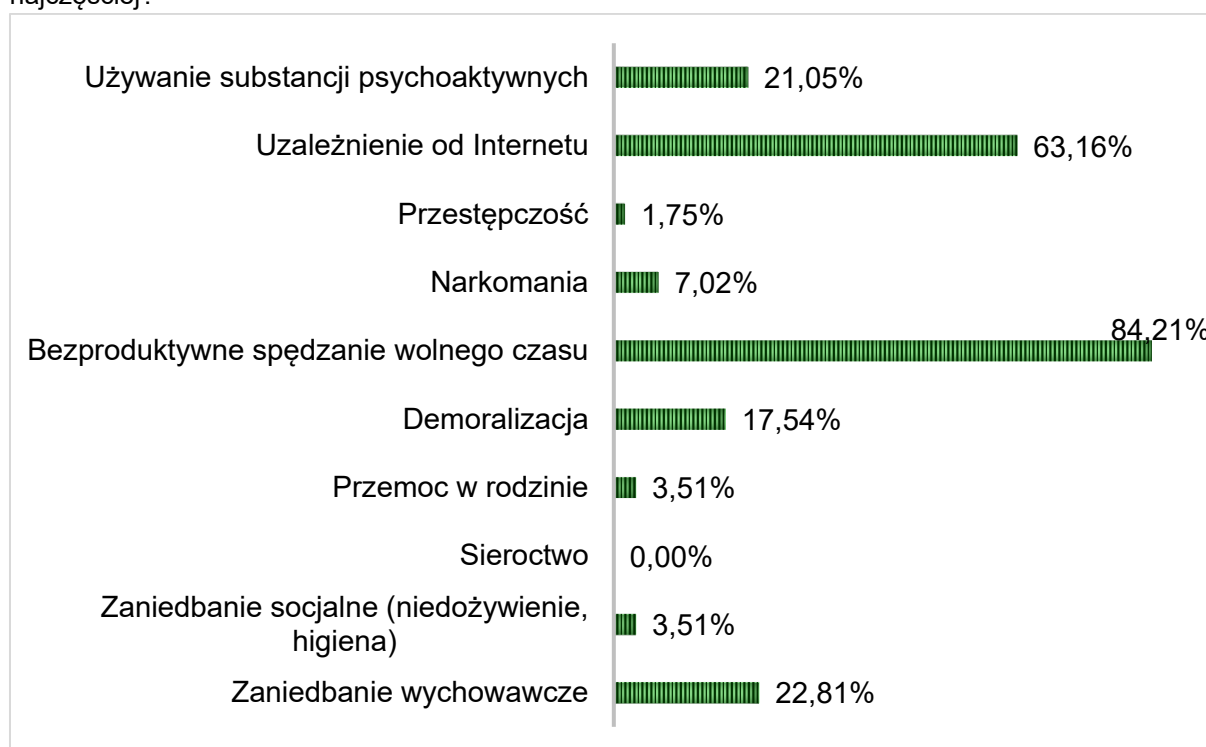
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 3,73. Najwyższa pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Na kolejnych pozycjach pod względem ważności znalazł się problem bezrobocia oraz problem ubóstwa. Mieszkańcy mieli również możliwość wpisania innych ważnych problemów. Wśród nich znalazły się: drożyzna, przemoc w rodzinie, brak kontaktów społecznych wśród dzieci, brak miejsc do spotkań oraz izolacja społeczeństwa.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest bezproduktywne spędzanie czasu wolnego, a kolejno

uzależnienie od Internetu. Wielu respondentów zwróciło również uwagę na zaniedbanie wychowawcze, używanie substancji psychoaktywnych, demoralizację oraz narkomanie.

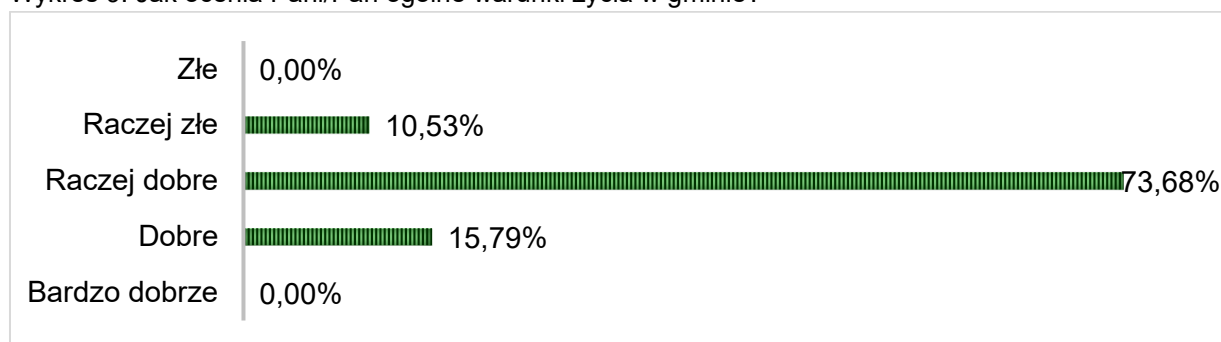
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 8. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?

Ogólne warunki życia w gminie Poręba 73,68% badanych mieszkańców oceniło jako raczej dobre. 15,79% oceniło je jako dobre, a pozostałe 10,53% respondentów wystawiło negatywną ocenę warunków życia w gminie.

Wykres 9. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z Art. 3. w/w ustawy Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie jest jednostką organizacyjną gminy, powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego, w szczególności z zakresu szeroko pojmowanej pomocy społecznej. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych gminy oraz środków budżetu państwa. Ośrodek pozyskuje także środki z funduszy unijnych.

Działania ukierunkowane na usamodzielnianie osób i rodzin, a także integrację osób ze środowiskiem odbywa się w oparciu o dostosowaną formę pomocy, która uwzględnia indywidualne okoliczności znajdowania się osoby bądź rodziny w niekorzystnym położeniu. Celem działań Ośrodka jest doraźna i długofalowa pomoc, która powinna przywrócić ład oraz porządek w funkcjonowaniu osoby lub rodziny.

Świadczeniami z pomocy społecznej realizowanymi przez Ośrodek są:

- świadczenia pieniężne: zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy;
- świadczenia niepieniężne: praca socjalna, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składki na ubezpieczenia społeczne, sprawienie pogrzebu, poradnictwo

specjalistyczne, interwencja kryzysowa, schronienie, posiłek, niezbędne ubranie, pobyt i usługi w domu pomocy społecznej.

Z danych przekazanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie wynika, iż ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2018-2020 wzrosła, zmalała natomiast liczba rodzin korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień.

Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

Osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	
Rodziny korzystające ze świadczeń MOPS	
Rok 2018	249 rodzin
Rok 2019	235 rodzin
Rok 2020	255 rodzin
Liczba osób w rodzinach	
Rok 2018	501 osób
Rok 2019	457 osób
Rok 2020	554 osoby
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	
Rok 2018	34 rodziny
Rok 2019	28 rodzin
Rok 2020	30 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Najczęstszą formą udzielanej pomocy są świadczenia pieniężne, choć liczba rodzin korzystających z tego typu pomocy na przestrzeni ostatnich trzech lat nieco zmalała. Wiele osób korzysta z świadczeń niepieniężnych, głównie w postaci posiłku.

Istotną formę wsparcia stanowi także pomoc socjalna, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym. Praca socjalna jest to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w środowisku. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwiązania lub wzmocnienia aktywności samodzielności życiowej. Prowadzona jest również ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy oraz koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokojenia potrzeb członków społeczności. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni świadczą

pomoc w uzyskaniu różnych świadczeń między innymi: świadczeń emerytalno-rentowych świadczenia uzupełniającego, świadczeń rodzinnych, pisanie wniosków itp. Pracę socjalną ciężko przedstawić jest w liczbach, tabelach, trudno jest ją opisać. Zajęcie to jest bardzo czasochłonne. Czasami jedna sprawa wymaga wykonania wielu telefonów, odwiedzenia wielu instytucji, współpracy z różnymi ludźmi i organizacjami. Podsumowując jest to jedno z najtrudniejszych zadań wyznaczonych przez ustawę o pomocy społecznej.

Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez MOPS		
Świadczenia pieniężne	Rok 2018	149 świadczeń
	Rok 2019	136 świadczeń
	Rok 2020	124 świadczeń
Świadczenia niepieniężne	Rok 2018	82 świadczenia
	Rok 2019	80 świadczeń
	Rok 2020	72 świadczenia
Świadczenia niepieniężne w formie posiłku	Rok 2018	81 świadczeń
	Rok 2019	53 świadczenia
	Rok 2020	69 świadczeń
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej	Rok 2018	161 świadczeń
	Rok 2019	178 świadczeń
	Rok 2020	244 świadczenia
Usługi opiekuńcze	Rok 2018	20 usług
	Rok 2019	25 usług
	Rok 2020	25 usług
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	Rok 2018	10 odpłatności
	Rok 2019	9 odpłatności
	Rok 2020	7 odpłatności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Poręba

W roku 2020 najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała choroba, a kolejno ubóstwo i niepełnosprawność.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Niepełnosprawność

- Rok 2018: 85 rodzin;
- Rok 2019: 85 rodzin;
- Rok 2020: 69 rodzin.

Bezrobocie

- Rok 2018: 110 rodzin;
- Rok 2019: 85 rodzin;
- Rok 2020: 66 rodzin.

Ubóstwo

- Rok 2018: 130 rodzin;
- Rok 2019: 105 rodzin;
- Rok 2020: 87 rodzin.

Bezradność opiekuńczo-wychowawcza

- Rok 2018: 34 rodziny;
- Rok 2019: 29 rodzin;
- Rok 2020: 29 rodzin.

Długotrwała choroba

- Rok 2018: 117 rodzin;
- Rok 2019: 116 rodzin;
- Rok 2020: 106 rodzin.

Przemoc w rodzinie

- Rok 2018: 4 rodziny;
- Rok 2019: 4 rodziny;
- Rok 2020: 4 rodziny.

Odbiorcami pomocy społecznej w 2020 roku były przede wszystkim osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku oraz osoby pracujące.

Tabela 13. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2020 roku	
pracuje	110
pracuje dorywczo	21
nie pracuje	18
na rencie	88
na emeryturze	50
na zasiłku dla bezrobotnych	10
bezrobotny, bez prawa do zasiłku	133

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porębie, w którym wzięło udział 5 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotyczą rodziny z terenu gminy pracownicy socjalni najczęściej wymieniali alkoholizm, a kolejno bezradność opiekuńczo-wychowawczą, niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego, przemoc w rodzinie oraz zanikanie tradycyjnych form spotkań rodzinnych. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na nieporadność życiową, ubóstwo, bezrobocie oraz niski poziom wzajemnej pomocy pomiędzy rodzinami.

Z odpowiedzi pracowników socjalnych wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych) oraz nadużywanie alkoholu/alkoholizm. Pojawiły się również pojedyncze odpowiedzi wskazujące na problemy finansowe, bezrobocie oraz przemoc.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2020 roku w gminie Poręba zarejestrowane były 183 osoby bezrobotne, w tym: 101 kobiet oraz 82 mężczyzn. Na przestrzeni lat 2017-2019 ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Poręba zmalała o 40,87%. Natomiast w 2020 roku nastąpił wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych.

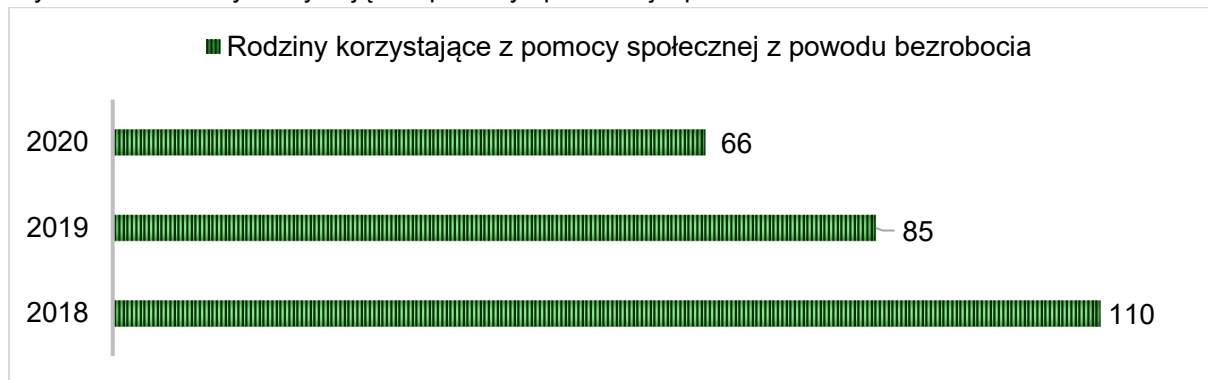
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Poręba w latach 2017-2020

Stan bezrobocia	
Bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
Rok 2017	252 osoby
Rok 2018	219 osób
Rok 2019	149 osób
Rok 2020	183 osoby
Kobiety	
Rok 2017	147 kobiet
Rok 2018	132 kobiety
Rok 2019	84 kobiety
Rok 2020	101 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2017	105 mężczyzn
Rok 2018	87 mężczyzn
Rok 2019	65 mężczyzn
Rok 2020	82 mężczyzn
Osoby długotrwale bezrobotne	
Rok 2017	148 osób
Rok 2018	120 osób
Rok 2019	74 osoby
Rok 2020	91 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z danymi MOPS w Porębie, na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najczęściej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu.¹⁰

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 38,6 mln mieszkańców oraz Gminy Poręba 8 461 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Poręba: ok. 169 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Poręba: ok. 338 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Poręba: ok. 338 osób
Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5-7% populacji
	Gmina Poręba: ok. 423 - 592 osoby

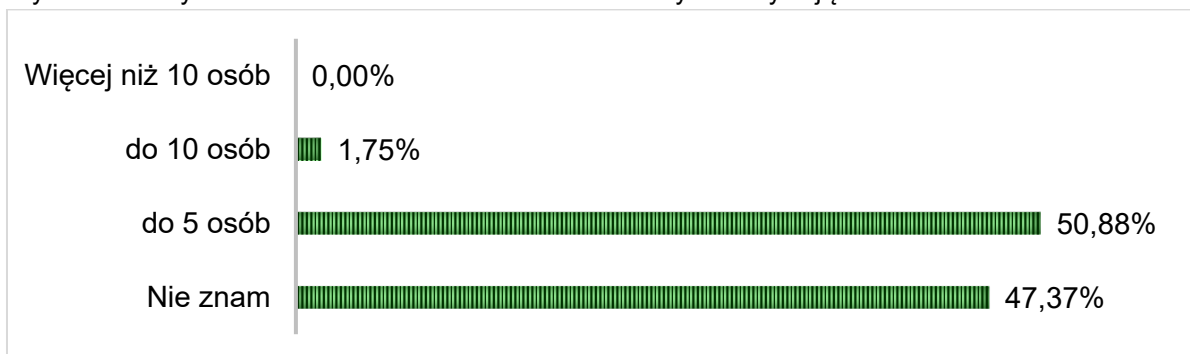
¹⁰ <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>

Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Poręba: ok. 113 osób dorosłych i 225 dzieci

Źródło: PARPA

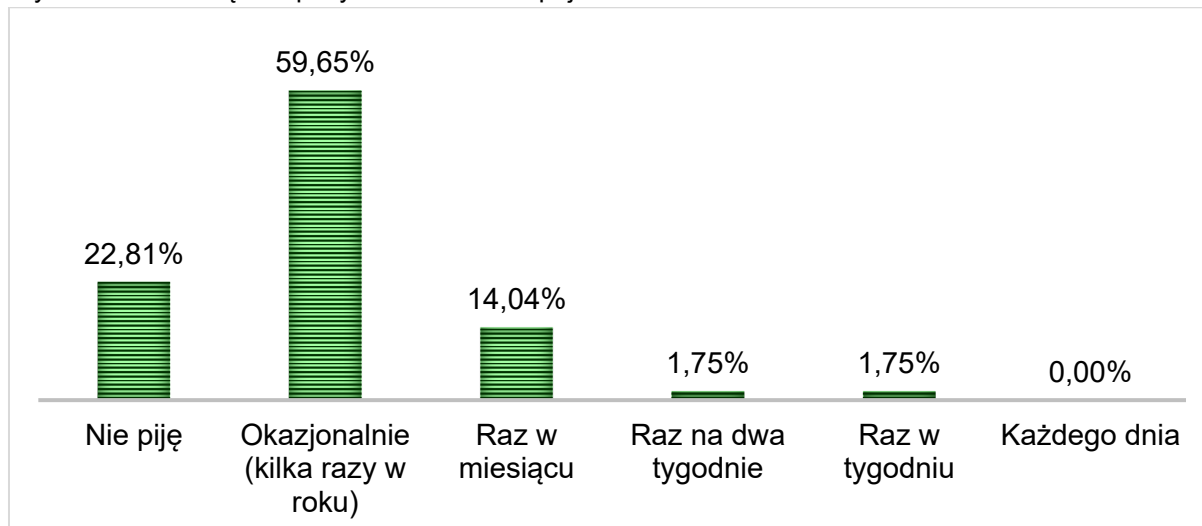
Dane z przeprowadzonej diagnozy społecznej wśród mieszkańców z terenu gminy Poręba wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany najwyżej w hierarchii problemów społecznych. Idąc dalej, 43,86% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem, z kolei 31,58% uznało, że są to nieliczne przypadki. Ponadto, 64,91% badanych mieszkańców uważa, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów potwierdzających znajomość w swoim otoczeniu osób nadużywających alkoholu, łącznie 52,63% z nich przyznało, że zna takie osoby.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Jak wskazują wyniki pozyskane w trakcie badania, 59,65% respondentów spożywa alkohol okazjonalnie. 22,81% respondentów zadeklarowało abstynencję, natomiast pozostali ankietowani przyznali się do spożywania alkoholu raz w miesiącu lub częściej.

Wykres 12. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

Idąc dalej, łącznie 31,58% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Nieco niepokojącym jest, iż 12,28% badanych było kilka razy świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie. Łącznie 33,33% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

W opinii 24,56% badanych piwo i wino są zbyt słabymi alkoholami by można się było od nich uzależnić. Co więcej, 36,84% ankietowanych uważa, że tylko codzienne spożywanie alkoholu może prowadzić do uzależnienia. Wobec powyższego, powołując się na zdanie kierownika działu leczenia odwykowego i programów medycznych PARPA wystarczy, aby raz w tygodniu lub nawet raz w miesiącu odczuwać potrzebę spożycia alkoholu, bowiem nie ma określonej dopuszczalnej ilości spożywanego alkoholu, która gwarantowałaby brak szkód zdrowotnych¹¹. Należy zatem podejmować działania profilaktyczne mające na celu zwiększanie świadomości mieszkańców w tym zakresie.

¹¹ Fudała J., Bezpieczne picie alkoholu, 2017, dostęp on-line:
<https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551,bezpieczne-picie-alkoholu>

Uwagę zwraca wynik wskazujący, iż tylko 17,54% respondentów zna instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym, a wśród nich wskazują Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Punkt Konsultacyjny. Pozostałe 82,46% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkoły z terenu gminy Poręba.

Z pozyskanych danych wynika, iż 4,08% uczniów klas piątych i szóstych oraz 25,32% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Warto zaznaczyć, iż 15,00% klas siódmych i ósmych piło za namową osób trzecich. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych. Uczniowie prezentują dość wysoki poziom znajomości konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu, jednak istnieje grupa osób, szczególnie w klasach młodszych nie podjadających wiedzy w tym zakresie.

Problem alkoholizmu potwierdzają także odpowiedzi uczestniczących w badaniu sprzedawców napojów alkoholowych. 36,36% potwierdziło, iż zdarzyło się nieprzyjemne zajście związane z alkoholem w obrębie sklepu. 63,64% badanych przyznało, że spotyka się z próbami zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. 5,00% zna przypadki sprzedaży nieletnim alkoholu. Badani deklaruowali najczęściej, że próby zakupu alkoholu przez osoby młode zdarzają się raczej rzadko (63,64%). Co więcej, 9,09% zna przypadki sprzedaży nieletnim alkoholu. Idąc dalej, 100,00% ankietowanych sprzedawców napojów alkoholowych przyznaje, iż osoby niepełnoletnie podejmują próbę zakupu piwa 0%. W tym miejscu należy odwołać się do oficjalnego stanowiska Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zgodnie z którym „sprzedaż osobom nieletnim tzw. piwa bezalkoholowego (...) będzie budzić wątpliwości wychowawcze oraz może naruszać cele ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych szczególnie wśród dzieci

i młodzieży, gdyż spożywanie przez dzieci oraz młodzież piwa bezalkoholowego wyrabia nawyki konsumpcji piwa w życiu dorosłym.”¹²

Pozytywnym jest, że w przypadku wątpliwości co do pełnoletności klienta, wszyscy sprzedawcy proszą o okazanie dokumentu potwierdzającego wiek, gdyż w zdecydowanej większości mają świadomość jakie kary grożą sprzedawcy za sprzedaż alkoholu osobie niepełnoletniej.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych:

Kluczową rolę w rozwiązywaniu problemów alkoholowych na szczeblu gminnym odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Porębie. Komisja inicjuje i monitoruje działania związane z edukacją i profilaktyką rozwiązywania problemów alkoholowych.

Celem działań jest ograniczenie dostępności alkoholu, zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej, rehabilitacyjnej osobom uzależnionym, podejmowanie działań w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie oraz zwiększenie zdolności osób do radzenia sobie z istniejącymi problemami alkoholowymi. Podejmowane działania mają za zadanie wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin, kształtowanie zdrowego stylu życia oraz pomoc rodzinom w trudnych sytuacjach życiowych.

¹² PARPA, Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego, Warszawa 2018, <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/1178-stanowisko-parpa-ws-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego>

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wskazują, iż na przestrzeni lat 2018-2020 zmalała liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego, natomiast wzrosła liczba zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych. W 2018 roku przeprowadzono najwięcej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Posiedzenia GKRPA (ogółem):

- Rok 2018: 15 posiedzeń;
- Rok 2019: 14 posiedzeń ;
- Rok 2020: 18 posiedzeń.

Przeprowadzone rozmowy motywujące:

- Rok 2018: 35 rozmów;
- Rok 2019: 30 rozmów;
- Rok 2020: 40 rozmów.

Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych:

- Rok 2018: 4 kontrole;
- Rok 2019: 2 kontrole;
- Rok 2020: 0.

Wnioski o leczenie odwykowe:

- Rok 2018: 11 wniosków;
- Rok 2019: 21 wniosków;
- Rok 2020: 17 wniosków.

Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych:

- Rok 2018: 6 zleceń;
- Rok 2019: 15 zleceń;
- Rok 2020: 9 zleceń.

Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego:

- Rok 2018: 1 wniosek;
- Rok 2019: 2 wnioski;
- Rok 2020: 2 wnioski.

Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych:

- Rok 2018: 9 postanowień;
- Rok 2019: 4 postanowienia;
- Rok 2020: 4 postanowienia.

Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji:

- Rok 2018: 1 szkolenie;
- Rok 2019: 0;
- Rok 2020: 2 szkolenia.

Punkt Konsultacyjny w Porębie

Punkt Konsultacyjny jest miejscem nawiązania pierwszego życzliwego kontaktu pacjenta i jego rodziny:

- motywuje do leczenia,
- informuje o możliwości podjęcia leczenia w placówce leczenia odwykowego,
- udziela wsparcia po zakończonym leczeniu (np. poprzez uruchomienie przy punkcie grup wsparcia po zakończonym programie leczenia w placówce odwykowej),
- rozpoznaje w trakcie rozmowy zjawiska przemocy domowej i udziela stosownego wsparcia oraz informacji o możliwościach powstrzymania przemocy,
- interweniuje w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
- posiada bazę danych o dostępnych miejscach pomocy oraz literaturę edukacyjną,
- udziela porad i informuje o możliwościach prawnych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, wdrażania drogi sądowej w stosunku do członków rodzin uchylających się od zobowiązań w zakresie zaspakajania potrzeb rodziny,
- udziela konsultacji indywidualnych dla dorosłych dzieci alkoholików.

Z poniższych danych wynika, iż na przestrzeni lat 2018-2020 wzrosła liczba osób korzystających z pomocy Punktu Konsultacyjnego w Porębie.

Tabela 16. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Porębie

Liczba osób korzystających z pomocy PK	
Rok 2018	46 osób
Rok 2019	57 osób
Rok 2020	67 osób

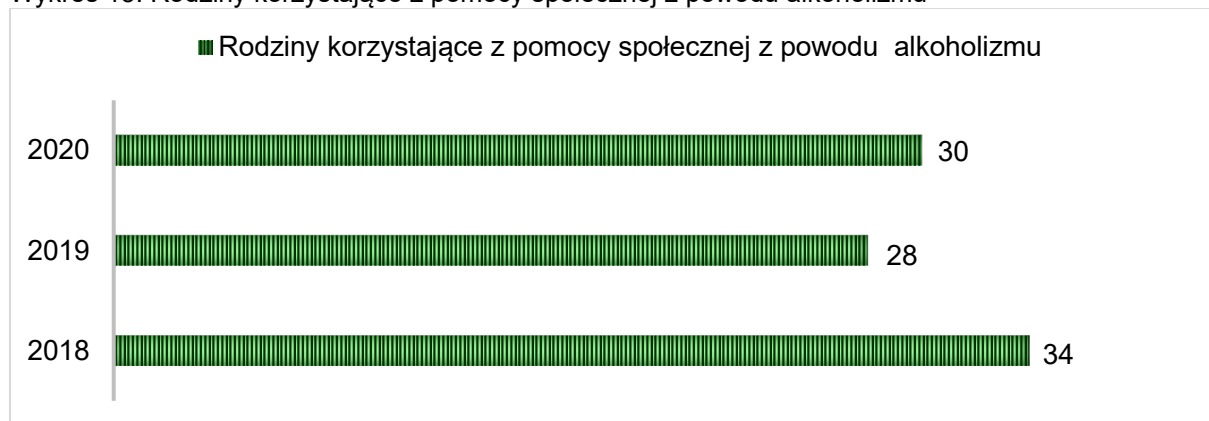
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GKRPA w Porębie

Świetlice:

- Liczba placówek: 1;
- Liczba dzieci w placówkach: 149, w tym z rodzin alkoholowych: 23;
- Liczba wychowawców: 2.

Zgodnie z danymi MOPS w Porębie, na przestrzeni lat 2018-2019 zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, natomiast w 2020 roku liczba ta wzrosła i wynosiła 30 rodzin.

Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Narkomania

„Narkomania staje się coraz bardziej powszechnym zjawiskiem w Polsce. Aż co piąty nastolatek spróbował marihuany, co dziesiąty – amfetaminy, natomiast co piętnasty próbował heroiny. Zjawisko narkomanii jest coraz bardziej wszechobecne. Obowiązujące w Rzeczypospolitej normy prawne nakładają wiele sankcji karnych na osoby powiązane ze środowiskiem narkomanii: na dealerów narkotyków, osoby, które je przetwarzają, wytwarzają, czerpią zyski ze sprzedaży lub są ich posiadaczami. Normy te są często interpretowane jako jedne z najbardziej restrykcyjnych w porównaniu z innymi państwami Europy. Zjawisko narkomanii to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych, a także chorób XXI wieku. Osób zarażonych wciąż przybywa i są to w głównej mierze osoby młode.”¹³

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Poręba natomiast są to najczęściej sporadyczne przypadki. Zdecydowana większość respondentów tj. 77,19% biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki, jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (87,72%). Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się łącznie 12,28% respondentów, przy czym większość z nich tj. 10,53% zadeklarowała, że był to jednorazowy kontakt, a 1,75% przyznało się do kilkakrotnego zażywania substancji psychoaktywnych.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 2,04% uczniów klas piątych i szóstych oraz 13,92% uczniów klas siódmych i ósmych. Zdecydowana większość uczniów szkoły podstawowej nie miała dotychczas kontaktu

¹³ Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska, Lublin 2017, http://www.neurocentrum.pl/dcten/wp-content/uploads/nowak-starz_g3p1.pdf

z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznało się 8,86% uczniów klas siódmych i ósmych. Z kolei, 3,80% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, iż zdarzyło się im przebywać na terenie szkoły pod wpływem narkotyków. Kolejno 13,92% potwierdziło, iż posiada informacje gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Idąc dalej, 3,80% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, iż miało kontakt z dopalaczami, a 6,33% przyznało, iż wie gdzie i u kogo kupić dopalacze. Ponadto, 8,86% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Idąc dalej, 13,92% z nich przyznało, że nie posiada wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych używania dopalaczy.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują wyraźnie na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Poręba. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. Na terenie gminy zauważalny jest problem zapewnienia opieki, który z biegiem lat może narastać. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnie w swoim miejscu zamieszkania i aktywnymi w życiu społecznym.

Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
Ogółem:	
Rok 2017	8 581 osób
Rok 2018	8 568 osób
Rok 2019	8 480 osób
Rok 2020	8 461 osób
Osoby w wieku 0-17 lat:	
Rok 2017	1 317 osób
Rok 2018	1 304 osób
Rok 2019	1 277 osób
Rok 2020	1 299 osób
Osoby w wieku 18-59 lat:	
Rok 2017	4 808 osób
Rok 2018	4 734 osób
Rok 2019	4 643 osób
Rok 2020	4 606 osób

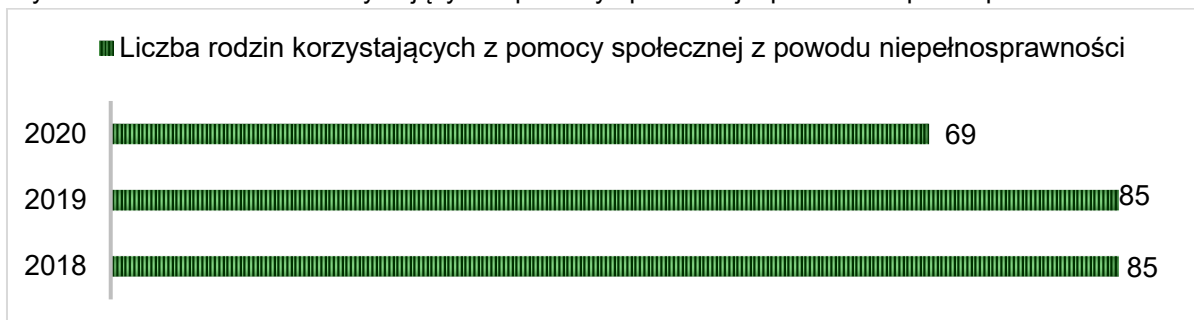
Osoby w wieku 60 lat i więcej:	
Rok 2017	2 456 osób
Rok 2018	2 530 osób
Rok 2019	2 560 osób
Rok 2020	2 556 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, usług opiekuńczych, zasiłku pielęgnacyjnego czy świadczenia pielęgnacyjnego.

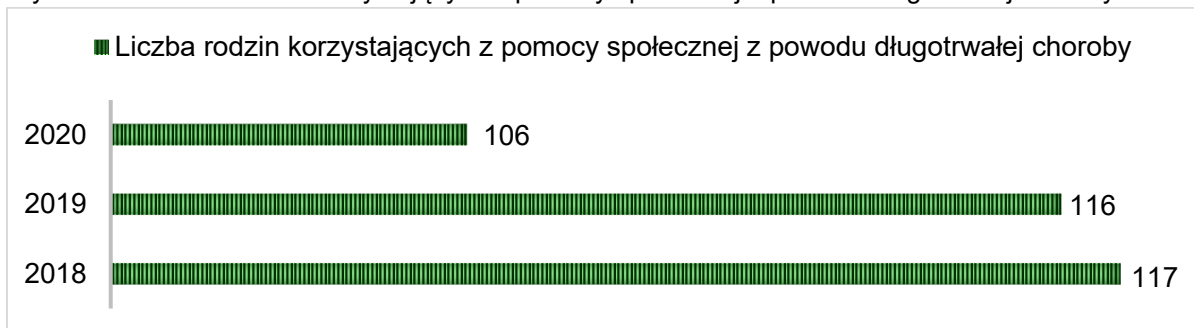
Zgodnie z danymi MOPS w Porębie, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności oraz liczba odbiorców pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby zmalała na przestrzeni lat 2018-2020.

Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Wykres 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Porębie

Ze świadczeń pomocy społecznej coraz częściej korzystają osoby w wieku senioralnym, wymagające opieki z powodu choroby lub niepełnosprawności, niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu. Wzrastają zatem wydatki na domy pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie w 2020 roku przystąpił do ogólnopolskiego programu „Wspieraj Seniora”, który w szczególności obejmuje pomoc w robieniu i dostarczeniu zakupów, wyprowadzenie psa na spacer, czy też inne czynności, które są utrudnione z uwagi na trwającą pandemię koronawirusa.

Na terenie gminy działa Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów I Inwalidów „NESTOR”, które 2021 roku obchodziło 10 rocznicę powstania. Celem stowarzyszenia jest:

- dbałość o poprawę warunków socjalno-bytowych członków,
- ochrona praw w przypadku naruszenia podstawowych interesów emerytów, rencistów i inwalidów,
- upowszechnienie wiedzy o przepisach, ustawach, zarządzeniach itp., które dotyczą stowarzyszenia,
- organizowanie życia koleżeńskiego, kulturalnego emerytów, rencistów i inwalidów,
- udzielać pomocy swoim członkom w trudnych warunkach,
- upowszechnianie i rozwijanie kultury regionalnej.

Na terenie gminy Poręba funkcjonuje Rada Seniorów, której zadaniem jest m.in.: zintegrowanie prac podmiotów działających na rzecz seniorów takich jak organizacje pozarządowe, organizacje kościelne, MOPS i inne instytucje, współpraca w zakresie przedsięwzięć, wymiana informacji, organizowanie wspólnych spotkań i narad, jak również pełnienie dyżurów przez członków Rady w czasie których seniorzy będą mogli przedstawiać swoje problemy, propozycje i opinie dotyczące przedsięwzięć związanych ze sprawami osób w wieku dojrzałym.

Od maja 2021 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie w ramach programu Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przystępuje do realizacji programu „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej - edycja 2021”. Źródłem finansowania Programu są środki ujęte w planie finansowym Funduszu

Solidarnościowego na 2021 roku. Głównym celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Program ma zapewniać:

- możliwość skorzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności i funkcjonowaniu w życiu społecznym;
- ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby niepełnosprawnej do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia;
- przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych, umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. poprzez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy też sportowych;
- zwiększenie wsparcia świadczonego przez asystentów ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (ASPE) w zakresie wsparcia niepełnosprawnych uczniów, także w innych wymiarach życia i funkcjonowania społecznego.

Pracownicy socjalni uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób niepełnosprawnych, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na niedostosowaną infrastrukturę i bariery architektoniczne, brak zaplecza instytucjonalnego, samotność, poczucie nieprzydatności, brak akceptacji innych, brak propozycji form spędzania czasu wolnego, utrudniony dostęp do opieki zdrowotnej oraz rehabilitacji, problemy finansowe. Idąc dalej, łącznie 80,00% respondentów stwierdziło, że oferta gminy skierowana do osób niepełnosprawnych,

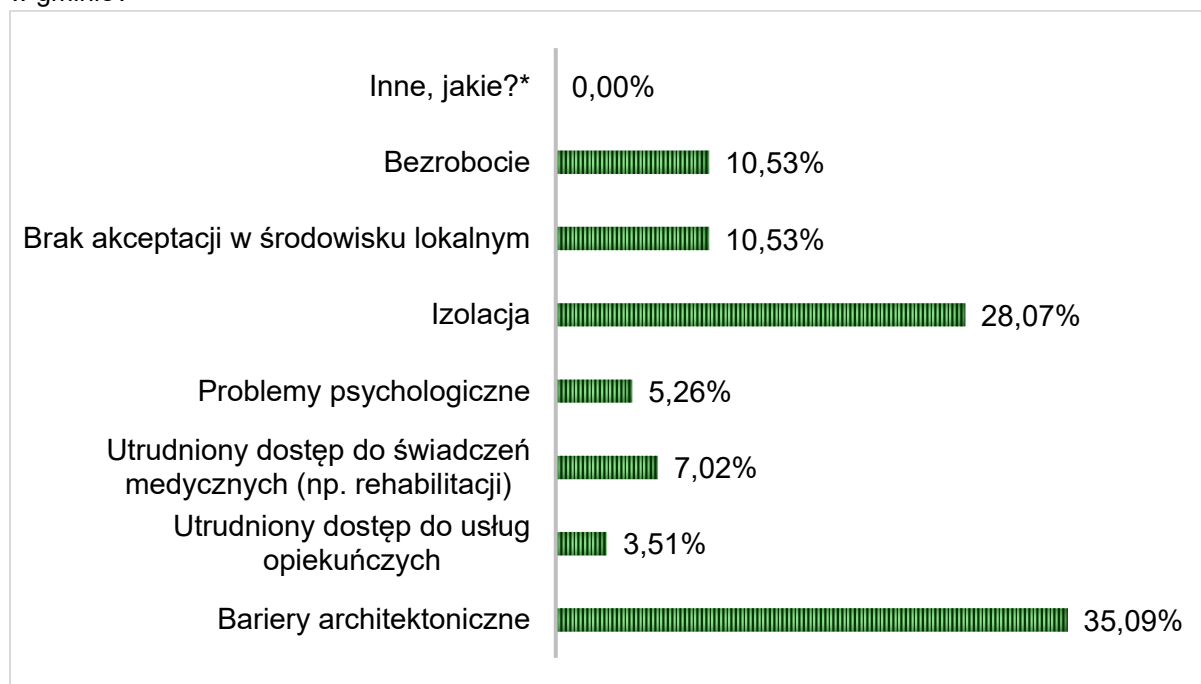
w zakresie opieki, pomocy, wsparcia czy usług opiekuńczych nie jest wystarczająca. Natomiast 20,00% ankietowanych było przeciwnego zdania.

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy socjalni wymieniali najczęściej samotność, niepełnosprawność, długotrwała choroba, wykluczenie społeczne, brak wsparcia ze strony rodziny, obojętność sąsiadów, społeczeństwa, jak również brak wsparcia instytucjonalnego, niedostatecznie rozwinięty system usług opiekuńczych oraz niskie dochody. Idąc dalej, łącznie 80,00% respondentów przyznało, że oferta gminy w zakresie jest niewystarczająca. Z kolei, 20,00% wyraziło zdanie przeciwne.

Według pracowników MOPS najbardziej podczas pandemii COVID-19 ucierpiały osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze i to do nich w pierwszej kolejności należy kierować wsparcie.

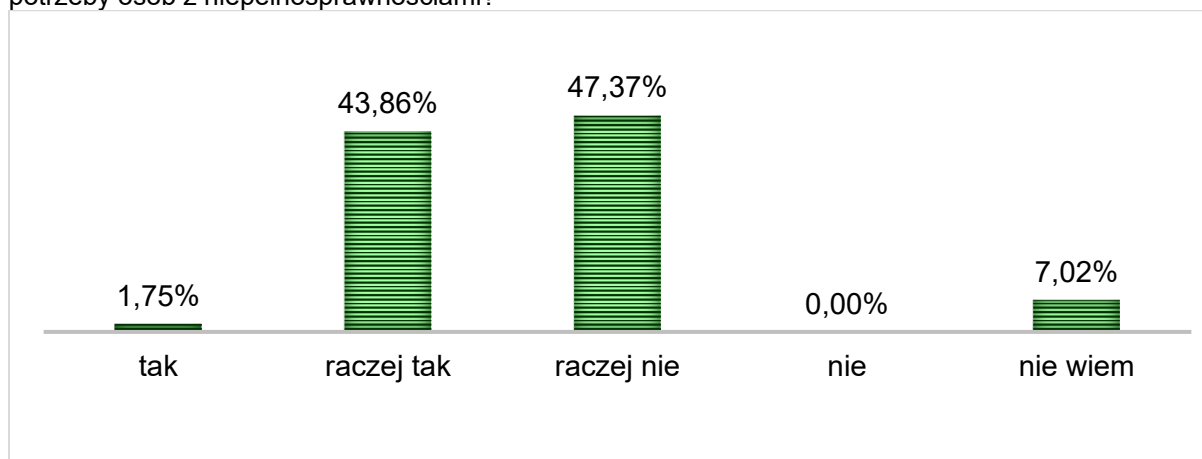
W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Poręba wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotyczą osoby z niepełnosprawnościami. I tak, 35,09% badanych wskazało na bariery architektoniczne, a 28,07% na izolację. Zwrócono również uwagę na bezrobocie, brak akceptacji w środowisku lokalnym, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych (np. rehabilitacji), problemy psychologiczne oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Wykres 16. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?

Ponadto 47,37% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Poręba raczej nie uwzględniają potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Z kolei, łącznie 45,61% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 7,02% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

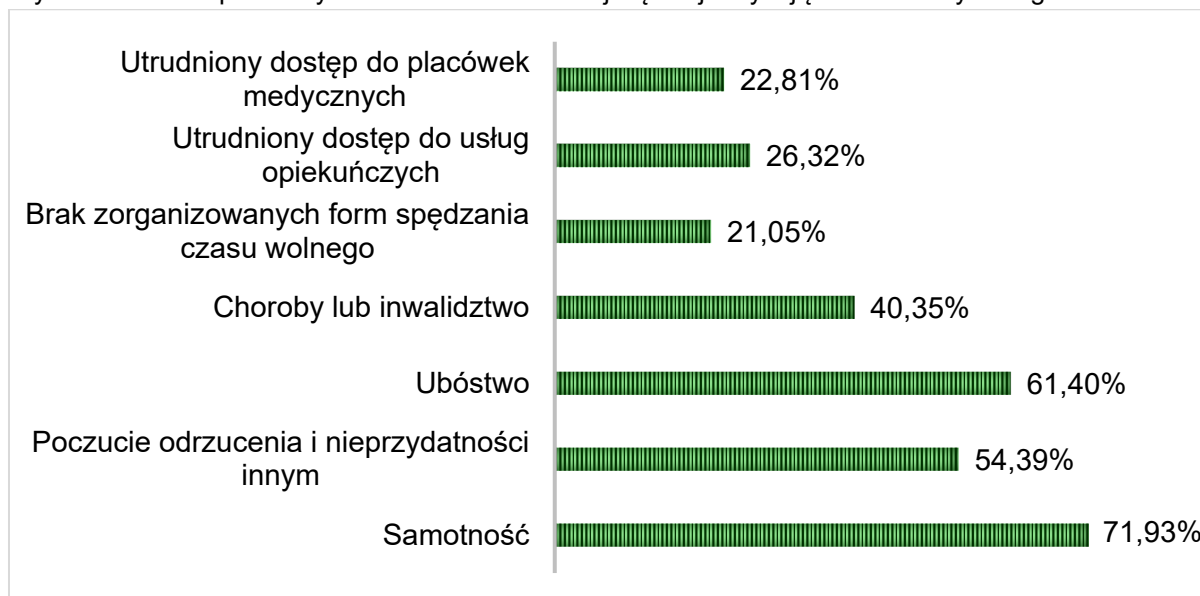
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

Wśród działań mających na celu poprawę sytuacji osób niepełnosprawnych w gminie ankietowani mieszkańcy wymieniali najczęściej jako zasadne likwidację barier architektonicznych, dostosowanie budynków, chodników do potrzeb osób niepełnosprawnych. Zwrócono również uwagę na konieczność wprowadzenia wolontariatu z osób młodych realizujących potrzeby niepełnosprawnych.

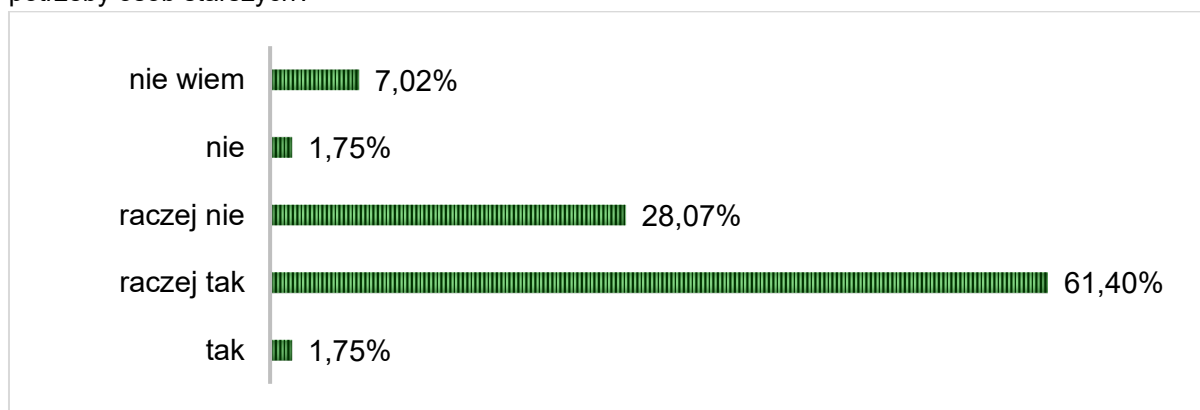
W trakcie ankietyzacji poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotyczących seniorów respondenci wskazywali najczęściej samotność, ubóstwo, jak również poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym oraz ubóstwo. Zwrócono również uwagę na choroby lub inwalidztwo, utrudniony dostęp do usług opiekuńczych oraz placówek medycznych oraz brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?

Ponadto, łącznie 63,15% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Poręba uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei, łącznie 29,82% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 7,02% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

Respondenci wymienili szereg działań, które ich zdaniem poprawiłyby sytuację osób starszych. Większość wskazała na zasadność stworzenia Klubu Seniora na terenie gminy. Zwrócono również uwagę na zasadność zorganizowania wolontariatu na terenie gminy, zorganizowania dowozu dla seniorów na zajęcia i wydarzenia kulturalne, zapewnienia opieki zdrowotnej w domu osobom starszym oraz promowania więzi rodzinnych i pokoleniowych.

Ubóstwo

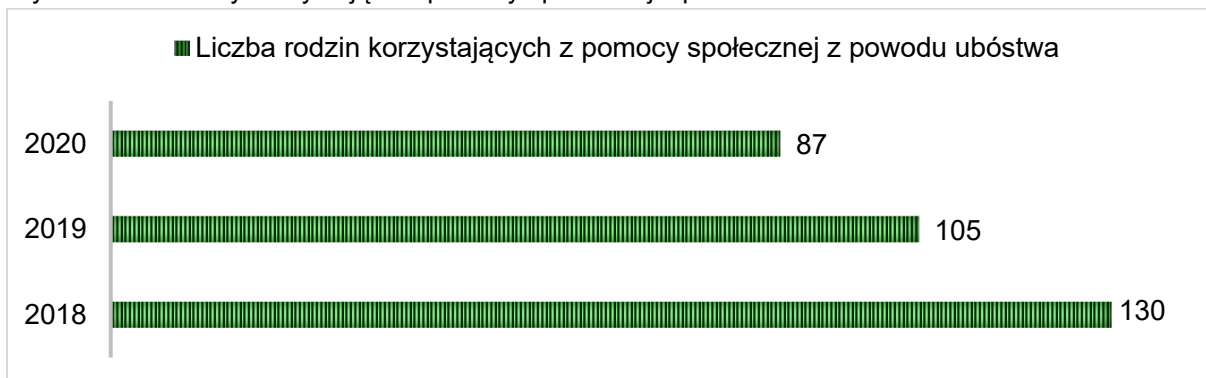
Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązany z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

Zgodnie z danymi MOPS w Porębie, na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa zmalała.

Wykres 20. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu gminy Poręba zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat wycieczek szkolnych). I tak, 50,00% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej, a kolejne 33,33% zaprzeczyło. Pozostałe 16,67% przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

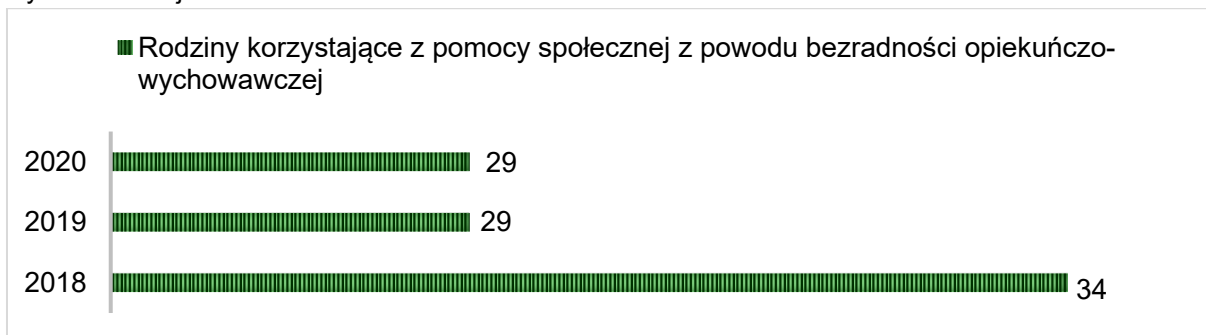
W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcyjny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcyjność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka.¹⁴

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy Ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

¹⁴ Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Analizując szczegółowe dane MOPS w Porębie z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności wychowawczej w latach 2019 i 2020 była najniższa.

Wykres 21. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników socjalnych wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych są najczęściej uzależnienia, niski poziom umiejętności wychowawczych oraz niepełna rodzina, a kolejno niepełnosprawność/długotrwała choroba oraz przemoc w rodzinie.

Przemoc w rodzinie

Pojęcie przemocy w rodzinie jest bardzo obszerne i obejmuje wiele płaszczyzn. Jedną z definicji przemocy podaje Ustawa z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, gdzie przemoc w rodzinie należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.¹⁵

Ponadto, przemoc w rodzinie występuje w różnych formach i przybiera różną postać. Najczęściej, kiedy mówimy o przemocy w rodzinie wyróżniamy jej dwa rodzaje jak:

- przemoc czynną - kiedy to gniew, złość agresora skierowana jest wprost na ofiarę i podejmuje on przy tym działania krzywdzące fizycznie, psychicznie czy seksualnie.
- przemoc bierną - gdzie dochodzi do różnego rodzaju zaniedbań (psychicznych, ekonomicznych, fizycznych czy seksualnych).

Do najczęstszych form przemocy w rodzinie zalicza się:

- przemoc fizyczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zadanie bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie zdrowia lub pozbawianie życia ofiary.
- przemoc seksualną, czyli każde zachowanie mające na celu zmuszenie ofiary do podjęcia współżycia lub niechcianych zachowań seksualnych bądź zdeprecjonowanie jej seksualności.

¹⁵ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/4114-przemoc-w-rodzinie-definicja-ustawowa> * Ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą"

- przemoc psychiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest zmniejszenie poczucia własnej wartości, wzbudzenie w ofierze strachu oraz pozbawianie jej poczucia bezpieczeństwa i kontroli nad własnym życiem.
- przemoc ekonomiczną, czyli każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.¹⁶

Zasoby instytucjonalne działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie gminy:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie realizując zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w różnych jej formach stale współpracuje z Policją, Sądem, kuratorem sądowym, pedagogami wszystkich placówek szkolnych, innymi instytucjami oraz Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Współpraca dotyczy poradnictwa, interwencji i wzajemnego wsparcia oraz uzupełnienia podejmowanych działań, a także bieżącego monitorowania problemu w środowiskach przez pracowników socjalnych.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Poręba

W związku z nowelizacją ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w 2011 r. zarządzeniem Burmistrza Gminy Poręba został powołany Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Poręba.

Zespół Interdyscyplinarny jest grupą ludzi, która została powołana po to aby pomagać ludziom uwikłanym w problem przemocy (osobom doznającym przemocy, osobom stosującym przemoc, świadkom przemocy itp.). Celem działania zespołu jest koordynowanie wszelkich działań instytucji i organów zaangażowanych w niesienie pomocy osobom krzywdzonym oraz przeciwdziałania zjawisku przemocy.

¹⁶ Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005

Analizując dane przekazane przez MOPS w Porębie można zauważyć, iż liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego jest niezmienna na przestrzeni lat 2018-2020. W roku 2019 liczba utworzonych Grup Roboczych oraz liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych była najwyższa.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2018: 4 posiedzenia;
- Rok 2019: 4 posiedzenia;
- Rok 2020: 4 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2018: 15 rodzin;
- Rok 2019: 25 rodzin;
- Rok 2020: 10 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem:

- Rok 2018: 45 osób;
- Rok 2019: 59 osób;
- Rok 2020: 26 osób.

Liczba utworzonych Grup Roboczych:

- Rok 2018: 16 Grup Roboczych;
- Rok 2019: 25 Grup Roboczych;
- Rok 2020: 10 Grup Roboczych.

Liczba posiedzeń Grup Roboczych:

- Rok 2018: 61 posiedzeń;
- Rok 2019: 102 posiedzenia;
- Rok 2020: 53 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2018: 15 rodzin;
- Rok 2019: 22 rodziny;
- Rok 2020: 10 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych ogółem:

- Rok 2018: 45 osób;
- Rok 2019: 59 osób;
- Rok 2020: 26 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2018: 17 kobiet;
- Rok 2019: 22 kobiety;
- Rok 2020: 7 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2018: 14 mężczyzn;
- Rok 2019: 22 mężczyzn;
- Rok 2020: 11 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą Grup Roboczych:

- Rok 2018: 14 dzieci;
- Rok 2019: 15 dzieci;
- Rok 2020: 8 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była najwyższą w 2019 roku. Ponadto w 2020 roku liczba zakończonych procedur była najniższa na przełomie ostatnich trzech lat.

Procedura „Niebieska Karta” w latach 2018-2020:**Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-A” przez pracowników socjalnych wszczynających procedurę:**

- Rok 2018: 4 „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2019: 7 „Niebieskich Kart-A”;
- Rok 2020: 5 „Niebieskich Kart-A”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2018: 16 “Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2019: 17 “Niebieskich Kart-C”;
- Rok 2020: 13 “Niebieskich Kart-C”.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/ Grupy Robocze:

- Rok 2018: 10 „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2019: 13 „Niebieskich Kart-D”;
- Rok 2020: 10 „Niebieskich Kart-D”.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2018: 15 rodzin;
- Rok 2019: 22 rodziny;
- Rok 2020: 10 rodzin.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- Rok 2018: 14 rodzin;
- Rok 2019: 17 rodzin;
- Rok 2020: 10 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- Rok 2018: 11 zakończonych procedur;
- Rok 2019: 17 zakończonych procedur;
- Rok 2020: 10 zakończonych procedur.

Ogólna liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, na przestrzeni trzech ostatnich lat zmalała. Osoby dotknięte problemem przemocy najczęściej korzystają z pomocy w formie poradnictwa socjalnego oraz zawodowego i rodzinnego.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem):

- Rok 2018: 31 osób;
- Rok 2019: 37 osób;
- Rok 2020: 16 osób.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (kobiety):

- Rok 2018: 16 kobiet;
- Rok 2019: 20 kobiet;
- Rok 2020: 7 kobiet.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (mężczyźni):

- Rok 2018: 1 mężczyzna;
- Rok 2019: 2 mężczyzn;
- Rok 2020: 1 mężczyzna.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (dzieci):

- Rok 2018: 14 dzieci;
- Rok 2019: 15 dzieci;
- Rok 2020: 8 dzieci.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa psychologicznego:

- Rok 2018: 10 osób;
- Rok 2019: 20 osób;
- Rok 2020: 8 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa prawnego:

- Rok 2018: 7 osób;
- Rok 2019: 15 osób;
- Rok 2020: 8 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa socjalnego:

- Rok 2018: 17 osób;
- Rok 2019: 14 osób;
- Rok 2020: 16 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa zawodowego i rodzinnego:

- Rok 2018: 17 osób;
- Rok 2019: 20 osób;
- Rok 2020: 10 osób.

Jak wynika z poniższych danych ofiarami przemocy są najczęściej kobiety, natomiast mężczyźni jej sprawcami. W 2018 roku odnotowano największą liczbę ofiar przemocy w rodzinie.

Liczba zdarzeń związanych z przemocą w rodzinie w latach 2018-2020

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (ogółem):

- Rok 2018: 31 osób;
- Rok 2019: 37 osób;
- Rok 2020: 16 osób.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (kobiety):

- Rok 2018: 16 kobiet;
- Rok 2019: 20 kobiet;
- Rok 2020: 7 kobiet.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (mężczyźni):

- Rok 2018: 1 mężczyzna;
- Rok 2019: 2 mężczyzn;
- Rok 2020: 1 mężczyzna.

Liczba ofiar przemocy w rodzinie (nieletni):

- Rok 2018: 14 nieletnich;
- Rok 2019: 15 nieletnich;
- Rok 2020: 8 nieletnich.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie (ogółem):

- Rok 2018: 18 osób;
- Rok 2019: 19 osób;
- Rok 2020: 10 osób.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie (kobiety):

- Rok 2018: 2 kobiety;
- Rok 2019: 2 kobiety;
- Rok 2020: 0.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie (mężczyźni):

- Rok 2018: 16 mężczyzn;
- Rok 2019: 17 mężczyzn;
- Rok 2020: 10 mężczyzn.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem):

- Rok 2018: 9 osób;
- Rok 2019: 18 osób;
- Rok 2020: 10 osób.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (kobiety):

- Rok 2018: 1 kobieta;
- Rok 2019: 1 kobieta;
- Rok 2020: 0.

Liczba sprawców przemocy w rodzinie pod wpływem alkoholu (mężczyźni):

- Rok 2018: 8 mężczyzn;
- Rok 2019: 17 mężczyzn;
- Rok 2020: 10 mężczyzn.

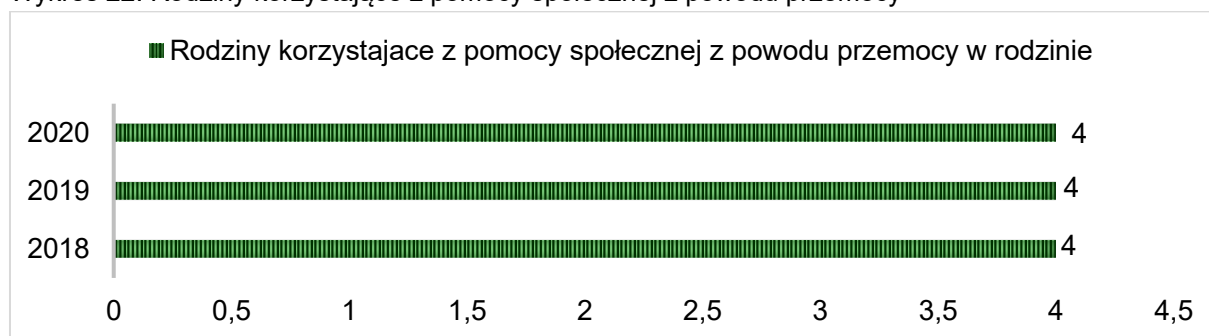
Tabela 18. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba szkoleń	
Rok 2018	0
Rok 2019	1 szkolenie
Rok 2020	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Na przestrzeni lat 2018-2020 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy pozostaje niezmienna.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Porębie

Jak wynika z diagnozy zagrożeń społecznych, ogółem 47,37% ankietowanych mieszkańców gminy Poręba zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 14,04% osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, gdzie sprawcą był najczęściej

ojciec, a w dalszej rodzic, mąż. Tylko 19,30% badanych mieszkańców potrafi wskazać instytucje działające na terenie gminy, które pomagają osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Był to najczęściej Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Policja oraz Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Idąc dalej, 68,42% badanych mieszkańców przyznało, iż rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych wobec swoich dzieci. Z kolei, 21,05% przyznało, że rodzice mogą karać swoje dzieci, jeśli inne metody zawodzą. Według 1,75% rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 8,77% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tej kwestii.

Ponadto 50,00% uczestniczących w badaniu nauczycieli przyznało, że zna kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 69,39% uczniów klas piątych i szóstych oraz 88,61% uczniów klas siódmych i ósmych odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 4,08% uczniów klas piątych i szóstych oraz 6,33% uczniów klas siódmych i ósmych mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania”, po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne

w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka.¹⁷

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak, 67,31% rodziców uczestniczących w badaniu zadeklarowało, że stara się rozmawiać z dzieckiem na ten temat, a 23,08% upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Kilku rodziców stosuje także różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych. Żaden z rodziców nie przyznał się do użycia siły fizycznej w przypadku złego zachowania dziecka.

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar przeważały natomiast deklaracje, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku. Taką odpowiedź zaznaczyło 15,38% respondentów.

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu gminy Poręba uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź wskazało 86,54%. Natomiast 11,54% miało odmienne zdanie w tym temacie, a pozostałe 1,92% nie wyraziło swojej opinii. Gdy zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły, dwóch rodziców udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

W drodze badania okazało się również, że 48,08% ogółu badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 32,69% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 19,23% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

¹⁷ Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

Z pozyskanych w trakcie badania danych wynika, iż 34,62% ankietowanych zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci, a 7,69% od 3-5 takich rodzin. Pozostałe 57,69% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkoły podstawowej z terenu gminy Poręba, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych. Jak wynika z deklaracji ankietowanych, odsetek osób, które używały substancji psychoaktywnych dynamicznie wzrasta wraz z ich wiekiem. Wśród uczniów klas piątych i szóstych, 4,08% badanych przyznało się do spożywania alkoholu, a żaden z uczniów nie przyznał się do palenia papierosów. W grupie uczniów klas siódmych i ósmych wskaźniki te były zdecydowanie wyższe.

Tabela 19. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	
spożywanie alkoholu	
Uczniowie klas piątych i szóstych	4,08%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	25,32%
palenie papierosów	
Uczniowie klas piątych i szóstych	0,00%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	16,46%

Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Takie sytuacje potwierdziło 25,00% uczniów klas siódmych i ósmych mających za sobą inicjację alkoholową oraz 37,84% uczniów mających za sobą inicjację nikotynową. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Ponadto wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi.

Tabela 20. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	
spożywanie alkoholu	
Uczniowie klas piątych i szóstych	16,33%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	49,37%
palenie papierosów	
Uczniowie klas piątych i szóstych	18,37%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	64,56%
zażywanie narkotyków	
Uczniowie klas piątych i szóstych	2,04%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	8,86%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli szkół z terenu gminy Poręba. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem ten jest dość mocno rozpowszechniony wśród uczniów, szczególnie w przypadku spożywania alkoholu i palenia papierosów.

Tabela 21. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Alkohol	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	8,33%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	58,33%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	33,33%
Papierosy	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	75,00%

W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	25,00%
Narkotyki	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	16,67%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	83,33%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość określiło ją jaką trudną lub nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Dwóch nauczycieli przyznało natomiast, że wie gdzie osoby niepełnoletnie mogą łatwo zakupić alkohol w sklepach spożywczych, gdyż pomagają im w tym starsi koledzy. Jeden nauczyciel przyznał, że uczniowie mają łatwy dostęp do narkotyków, twierdząc również, iż pomagają w tym znajomości starszych kolegów.

Pozytywnym jest, iż większość nauczycieli uczestniczących w badaniu, pozytywnie oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego.

Większość nauczycieli jest zdania, że są odpowiednio przygotowani do udzielenia pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Niepokojącym jest, iż 83,33% nauczycieli przyznało, że wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem. Z kolei, 8,33% zaprzeczyło i tyle samo nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). 58,33% posiada wiedzę na ten temat, natomiast 41,67% respondentów nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Zdecydowana większość nauczycieli tj. 91,67% przyznało również, że szkoła zapewnia odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. Odmienne zdanie w tym zakresie wyraziło 8,33% respondentów.

W opinii wszystkich badanych nauczycieli oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto wszyscy nauczyciele zadeklarowali, iż w świetlicach szkolnych jest wystarczająca liczba miejsc.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji.¹⁸

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu gminy Poręba, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 80,77% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. Kolejno 17,31% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem. Jeden rodzic przyznał, iż nie ma stałego kontaktu ze swoim dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Idąc dalej, 51,92% z nich odpowiedziało, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają i dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a pozostałe 48,08% badanych stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

¹⁸ Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

W drodze badania okazało się również, że 82,69% badanych rodziców ma świadomość tego jak ich dziecko spędza swój wolny czas. Ponadto, 96,15% zadeklarowało, że zna osoby (znajomych, przyjaciół) z otoczenia swojego dziecka.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. I tak, 92,31% respondentów stwierdziło, że ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 7,69% przyznało, iż ich dziecko ma problemy m.in.: z nauką, brakiem akceptacji oraz przemocą w szkole.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 30,77% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 9,62% zadeklarowało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu. Pozostałe 59,62% zaprzeczyło takim sytuacjom.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, prawie wszyscy tj. 98,08% zaprzeczyli. Pozostałe 1,92% nie miało wiedzy w tym temacie.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, 94,23% respondentów udzieliło odpowiedzi przeczącej, twierdząc, że ich dzieciom nigdy nie zdarzyło się upić alkoholem. Jeden rodzic przyznał, iż taka sytuacja miała miejsce jeden, dwa razy. Pozostałe 3,85% nie posiada wiedzy w tym zakresie.

Ponadto wszyscy rodzice zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Poręba o to, czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Zdecydowana większość respondentów tj. 75,00% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 25,00% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać, czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 67,31% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Pozostałe 32,69% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami. I tak, 17,31% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, natomiast 23,08% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 59,62% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 44,23% robi to bardzo często, a 51,92% zadeklarowało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 3,85% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 40,38% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 59,62% zaprzeczyło.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoła zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 36,54% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 26,92% miało odmienne zdanie. Pozostałe 36,54% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Idąc dalej, 48,08% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest wystarczająca, a 15,38% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 36,54% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Następnie 44,23% respondentów zadeklarowało, iż zna w swoim środowisku instytucje pomagające osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 55,77% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Jako kluczowe respondenci wskazali organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów, a kolejno organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Następnie zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 20,41% uczniów klas piątych i szóstych oraz 31,65% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Ponadto 26,53% klas młodszych oraz 26,58% klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi badani odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Zazwyczaj uczniowie obserwują zjawiska przemocy rzadko, raz na pół roku. Ponadto, wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 22. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	
Spotykane przejawy przemocy poza szkołą	
Uczniowie klas piątych i szóstych	20,41%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	22,78%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	
Uczniowie klas piątych i szóstych	4,08%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	13,92%

Zarówno wśród uczniów młodszych jak i starszych najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna, a kolejno ośmieszanie i wulgaryzmy oraz poniżanie. I to najczęściej z tymi formami przemocy spotkali się osobiście uczniowie poszczególnych klas.

Bycie ofiarą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 75,51%

uczniów klasy piątej i szóstej oraz 51,90% uczniów klasy siódmej i ósmej odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga.

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Jak wynika z danych, aż 63,27% uczniów klasy piątej i szóstej oraz 41,77% uczniów klas starszych nie posiada wiedzy w tym zakresie.

W trakcie badania ankietowego wśród uczniów zostały również poruszone zagadnienia związane z występującym coraz częściej w środowisku młodych osób zjawiskiem hejtu.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych, zarówno w młodszej jak i starszej grupie wiekowej wie na czym polega zjawisko hejtu. Dla większości uczniów hejt, jest mową nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne. Ponadto wielu uczniów potwierdziło, że spotkało się z tym zjawiskiem w swoim środowisku szkolnym, w tym część doświadczyła hejtu osobiście.

Tabela 23. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym

Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym	
Tak, doświadczyłem tego osobiście	
Uczniowie klas piątych i szóstych	14,29%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	25,32%
Tak, ale nie doświadczyłem tego osobiście	
Uczniowie klas piątych i szóstych	18,37%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	39,24%
Nie, to zjawisko nie występuje w naszym środowisku szkolnym	
Uczniowie klas piątych i szóstych	24,49%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	11,39%
Nie wiem	
Uczniowie klas piątych i szóstych	42,86%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	24,05%

Występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów potwierdzają również uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele, jednak twierdzą wszyscy z nich są to

nieliczne przypadki. Ponadto wszyscy przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów z terenu gminy Poręba. Z pozyskanych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów poszczególnych klas wie czym jest cyberprzemoc. Przejawy tego rodzaju przemocy sprawiają, że uczniowie najczęściej je ignorują, bądź przejmują się nimi i szukają pomocy. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 24. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	
Doświadczenie cyberprzemocy	
Uczniowie klas piątych i szóstych	22,45%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	46,84%
Stosowanie cyberprzemocy	
Uczniowie klas piątych i szóstych	2,04%
Uczniowie klas siódmych i ósmych	11,39%

Zapytano także uczniów czy znają jakieś organizacje lub serwisy internetowe, które udzielają pomocy w sytuacjach zetknięcia się z cyberprzemocą. Uzyskany wynik jest bardzo niepokojący, gdyż 81,63% uczniów klas piątych i szóstych oraz 88,61% uczniów klas siódmych i ósmych nie zna ani jednej takiej organizacji.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że zdecydowana większość z nich tj. 94,23% ma świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy. Ponadto 17,31% badanych rodziców słyszało o przypadkach

stosowania cyberprzemocy w otoczeniu swojego dziecka, a 3,85% przyznało, iż ich dziecko było ofiarą cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Wpływ pandemii COVID-19 na życie społeczno- gospodarcze

Poproszono mieszkańców z terenu Poręba o odpowiedź, czy w związku z pandemią Covid-19 sięgają częściej po środki psychoaktywne. Zdecydowana większość przyznała, że pandemia COVID-19 nie wpływa na ich postawy wobec używania środków psychoaktywnych. Niepokojącym jest, iż 15,79% respondentów przyznało, iż częściej sięga po papierosy i również 15,79% sięga częściej po alkohol.

Następnie poproszono mieszkańców o ocenę stwierdzeń biorąc pod uwagę czas trwania pandemii. W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy z terenu gminy Poręba skłaniali się także ku stwierdzeniu, iż częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych oraz widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest zjawiskiem rzadszym. Ponadto, w opinii większości badanych, spożywanie alkoholu przez osoby dorosłe, jest podobne na przestrzeni trwania pandemii. Jeśli chodzi o spożywanie alkoholu przez nieletnich, największy odsetek wskazał, iż jest ono podobne. Największą trudność sprawiła ocena zjawiska spożywania alkoholu w miejscu pracy, gdyż 45,61% nie wiedziało jak ustosunkować się do tak zadanego pytania. Występowanie przemocy w rodzinie zostało ocenione jako zjawisko podobne na przestrzeni trwania pandemii COVID-19. Niepokojącym jest, iż największy odsetek tj. 63,16% stwierdził, iż coraz częściej można zaobserwować zaburzenia lekowe i depresyjne.

Co więcej, wśród uczuć, których częstotliwość wyraźnie zwiększyła podczas pandemii mieszkańcy najczęściej wymieniali poirytowanie, złość, brak energii, smutek oraz osamotnienie. Wskazali również, iż są pełni obaw w związku z sytuacją epidemiczną.

Idąc dalej, zdecydowana większość badanych mieszkańców zaprzeczyła, iż potrzebuje wsparcia psychologicznego w związku z pandemią COVID-19. Taką odpowiedź wybrało 91,23% respondentów. Pozostałe 8,77% przyznało, że potrzebuje takiego wsparcia.

Zapytano również nauczycieli, czy w wyniku pandemii zaobserwowali u uczniów niepokojące zachowania. Z odpowiedzi badanych wynika, iż u większości uczniów najbardziej zauważalna jest apatia, znużenie, niechęć do nauki, a kolejno wzmożony

stres. Wśród kilku uczniów najczęściej można zaobserwować alienację, zamknięcie na kontakty z rówieśnikami oraz wzmożoną agresję słowną.

Kolejno poproszono nauczycieli o odpowiedź, czy zwrócili uwagę na niepokojące zjawiska dotyczące uczniów. Wśród kilku uczniów badani nauczyciele najczęściej wskazywali na pogorszenie relacji rodzinnych ucznia, zawieranie niebezpiecznych kontaktów w Internecie oraz zachowania autoagresywne, a kolejno na wzrost cyberprzemocy oraz wzrost zainteresowania używkami.

Zapytano więc rodziców, czy według nich pandemia wpłynęła niekorzystnie na relacje z dzieckiem. I tak, 75,00% zaprzeczyło twierdząc najczęściej, że dzięki pandemii, a przede wszystkim poprzez wprowadzenie nauki zdalnej mogli spędzać więcej czasu z dziećmi. Natomiast 25,00% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie uznając, iż w związku z pandemią ich dzieci zamknęły się w sobie i więcej czasu spędzają przed komputerem.

Idąc dalej, 50,00% badanych rodziców przyznało, iż w związku z pandemią obserwuje u swoich dzieci apatię, znużenie oraz niechęć do aktywności. Z kolei, 32,69% zaobserwowało trudności w relacjach rówieśniczych swoich dzieci. Następnie 28,85% przyznało, że wzmożoną kłótniowość oraz trudności w komunikacji w rodzinie. Kolejno 26,92% wskazało na lęk i stres, a 13,46% na wzrost zachowań agresywnych i tyle samo na problemy ze snem swoich dzieci. Dwóch rodziców zauważyło u swoich dzieci zachowania autoagresywne.

W dalszej części zadano uczniom klas młodszych i starszych pytanie, czy w związku z pandemią zaczęli odczuwać negatywne emocje. 51,02% uczniów klas młodszych oraz 78,48% uczniów klas starszych przyznało, iż mierzy się z brakiem chęci do nauki, a kolejno ze znużeniem, przemęczeniem oraz brakiem energii. Wielu uczniów przyznało również, iż odczuwa stres, lęk oraz złość.

Pandemia spowodowała wiele problemów wśród uczniów poszczególnych klas. Niepokojącym jest, iż 30,61% uczniów klas piątych i szóstych oraz 46,84% uczniów klas siódmych i ósmych wskazało, iż zwiększył się czas użytkowania Internetu oraz korzystania z telefonu. Wielu uczniów zasygnalizowało problemy ze snem, apetytem, problemy w relacjach z rówieśnikami oraz problemy w relacjach rodzinnych.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Poręba oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron (z ang. strenghts) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjąc będą jej rozwojowi;
- słabych stron (z ang. weaknesses) -uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans (z ang. opportunities) -uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie Poręba;
- zagrożeń (z ang. threats) -uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w gminie Poręba oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

W analizie SWOT dla gminy Poręba uwzględniono takie obszary jak:

1. ochrona zdrowia;
2. pomoc społeczna;
3. rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii;
4. rynek pracy;
5. edukacja,
6. problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA

Mocne strony

- Relatywnie bardzo dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Porębie.
- Działalność gabinetów prywatnych na terenie gminy.
- Działalność Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej.
- Działalność trzech ogólnodostępnych aptek na terenie gminy.
- Wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej.

Słabe strony

- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.

Szanse

- Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej.
- Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców.
- Dofinansowanie zakupu sprzętu medycznego ze środków Unii Europejskiej.
- Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.

Zagrożenia

- Wyjazdy lekarzy specjalistów za granicę.
- Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców.
- Utrzymująca się sytuacja epidemiologiczna.
- Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA

Mocne strony

- Działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.
- Współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę MOPS.
- Zaangażowanie pracowników MOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej.
- Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych (m.in. praca socjalna, świadczenia pieniężne).
- Funkcjonowanie ogólnopolskiego programu Karta Dużej Rodziny.
- Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego.
- Praca Asystenta Rodziny.
- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Słabe strony

- Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji a za mało czasu na pracę socjalną.
- Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową.
- Bierność klientów pomocy społecznej.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin.
- Efektywna praca socjalna.

Zagrożenia

- Rosnąca liczba rodzin i osób korzystających z pomocy MOPS.
- Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych.
- Zubożenie społeczeństwa.
- Niewystarczające finansowanie pomocy społecznej.
- Problem przemocy w rodzinie.
- Problem alkoholizmu i uzależnień.
- Niewystarczająca wiedza na temat problemów społecznych w gminie.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII

Mocne strony

- Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych.
- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami uzależnień.
- Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych.
- Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci tj. obozów, półkolonii, zimowisk, zajęć na basenie.
- Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień wśród dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Wczesna inicjacja alkoholowa wśród dzieci i młodzieży (deklarowany w badaniu ankietowym wiek 11 lat).
- Wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 52,62% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu).
- Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (31,58% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie przypadków spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży (12,28% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (33,33% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki).
- Brak znajomości instytucji udzielających pomocy osobom uzależnionym (tylko 17,54% ankietowanych posiada wiedzę w tym zakresie).
- Znajomość miejsc gdzie można zdobyć narkotyki (12,28% badanych mieszkańców potwierdziło taką wiedzę).
- Wysoki odsetek znajomości osób zażywających narkotyki w środowisku lokalnym (22,81% badanych mieszkańców zna osoby zażywające narkotyki).

- Zażywanie substancji psychoaktywnych typu narkotyki (12,28% badanych mieszkańców przyznało się do zażywania narkotyków).
- Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy w rodzinie.

Szanse

- Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach.
- Wzmoczony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów.
- Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych.
- Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach.
- Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych na terenie gminy dla osób uzależnionych i ich rodzin.

Zagrożenia

- Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze uzależnień.
- Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych.
- Nasilenie skali zjawiska nielegalności sprzedaży napojów alkoholowych.

RYNEK PRACY

Mocne strony

- Prężnie rozwijająca się strefa inwestycyjna.
- Potencjał demograficzny- znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym.
- Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych.
- Warunki sprzyjające rozwojowi przedsiębiorczości, a tym samym tworzeniu nowych miejsc pracy.
- Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.

Słabe strony

- Zmniejszająca się liczba osób pracujących.
- Wzrost bezrobocia na lokalnym rynku pracy.
- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Zjawisko dziedziczenia bezrobocia.
- Słaba oferta pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.

Szanse

- Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej)
- Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.
- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Realizacja programów pomocowych w ramach tarczy antykryzysowej w związku z COVID-19.

Zagrożenia

- Wzrost liczby osób bezrobotnych (m.in. z powodu pogorszenia sytuacji gospodarczej w wyniku pandemii COVID-19).
- Wysokie koszty pracodawców.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.

EDUKACJA

Mocne strony

- Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych.
- Działalność Prywatnego Centrum Wspomagania Rozwoju Dziecka "Mini Bambini".
- Funkcjonowanie Zespołu Szkół w Porębie.
- Wystarczająco oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna na terenie gminy.
- Wystarczająca ilość miejsc w świetlicach szkolnych.
- Wystarczająco oceniane przez mieszkańców działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży.

Słabe strony

- Niewystarczająco oceniana oferta opieki nad dziećmi do lat 3.
- Ograniczona ilość miejsc w placówkach świadczących opiekę dla dzieci do lat 3.
- Brak wystarczającej oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (w szczególności zajęć bezpłatnych).

Szanse

- Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne).
- Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferty spędzania czasu wolnego.

Zagrożenia

- Spadek poziomu nauczania (m.in. spowodowany koniecznością wprowadzenia nauki zdalnej w związku z sytuacją epidemiologiczną).
- Niechęć do kontynuacji nauki po ukończeniu szkoły średniej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Mocne strony

- Zaangażowanie pracowników MOPS w pomoc osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Dostrzeganie problemów osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.
- Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością i długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne).
- Funkcjonowanie Rady Seniorów.
- Działalność Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów I Inwalidów „NESTOR”.
- Dobrze oceniane przez mieszkańców działania gminy na rzecz osób starszych.
- Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Słabe strony

- Niewystarczająco oceniane działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
- Istniejące bariery architektoniczne.
- Wykluczenie społeczne, samotność.
- Niska aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych, brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
- Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych i opiekuńczych.
- Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego.
- Niewystarczająco ocenione przez mieszkańców działania w gminie na rzecz osób niepełnosprawnych.
- Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa.

Szanse

- Likwidowanie barier architektonicznych.
- Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych oraz opiekuńczych.
- Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych.
- Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby niepełnosprawne w życie społeczne.

- Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.
- Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób niepełnosprawnych.

Zagrożenia

- Postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- Niskie świadczenia pieniężne związane z niepełnosprawnością.
- Niewystarczająca oferta wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych.
- Niski poziom kwalifikacji osób niepełnosprawnych.
- Izolacja i brak akceptacji osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku lokalnym.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy gminy Poręba wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez gminę wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowolające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań gminy w zakresie ochrony zdrowia (wskazane przez 64,91% badanych) oraz zapewnianiu odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży (wskazane przez 52,63% badanych). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na wsparcie osób starszych (wskazane przez 50,88% badanych), zapewnianie opieki w żłobkach (wskazane przez 45,61% badanych) oraz pomoc osobom niepełnosprawnym (wskazane przez 43,86% badanych).

Tabela 25. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?

Wartość procentowa niezadowolającego obszaru działania	
64,91%	Ochrona zdrowia
52,63%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
50,88%	Wsparcie osób starszych
45,61%	Zapewnienie opieki w żłobkach
43,86%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
38,60%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
26,32%	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie
15,79%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
12,28%	Ograniczenie bezrobocia
10,53%	Przeciwdziałanie ubóstwu
8,77%	Wspieranie rodzin wielodzietnych
7,02%	Przeciwdziałanie narkomanii
1,75%	Zapobieganie bezdomności

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Misja samorządu skupiona jest na wspieraniu rodziny, pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z uzależnieniami, przemocą domową, ubóstwem czy bezrobociem. Istotna jest także pomoc osobom niepełnosprawnym. Wypełnienie takiej misji wymaga wdrożenia celów strategicznych oraz operacyjnych wraz z kierunkami działań. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny

1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Edukacja rodzin skupiająca się na przekazywaniu właściwego modelu dotyczącego wypełniania ról rodzicielskich;
- Realizacja projektów obejmujących pomoc rodzinom mającym problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci;
- Udzielanie wsparcia rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Organizowanie programów integracyjnych oraz szkoleniowych skierowanych dla rodzin dysfunkcyjnych, tworzenie grup samopomocowych.

1.2 Pomoc rodzinom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;
- Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);
- Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych /niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży;
- Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadr nauczycielskich, modernizację placówek i ich wyposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;
- Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;
- Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (poszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych).

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;
- Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, zwiększenie dostępności usług specjalistycznych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Poręba, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodek zdrowia, psychologowie i terapeuci.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;

- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z sytemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy;
- Liczba rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;
- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych;
- Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

CEL STRATEGICZNY 1- Wsparcie rodziny
Wskaźnik: Liczba rodzin korzystających ze świadczeń MOPS
Wartość początkowa: 255 rodzin
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej
Wartość początkowa: 29 rodzin
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych
Wartość początkowa: 255 rodzin
Wartość docelowa: Utrzymanie na obecnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną
Wartość początkowa: 124 rodziny
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin mających problemy opiekuńczo - wychowawcze, którym udzielono pomocy
Wartość początkowa: 29 rodzin
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba rodzin, objętych wsparciem asystenta rodziny
Wartość początkowa: 15 rodzin
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z KDR
Wartość początkowa: 10 rodzin
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe
Wartość początkowa: 6 nauczycieli
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba inwestycji na rzecz szkół
Wartość początkowa: 7 inwestycji
Wartość docelowa: 11 inwestycji w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM
Wskaźnik: Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego
Wartość początkowa: 138 osób
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: UM, SP w Porębie
Wskaźnik: Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych
Wartość początkowa: 248 dzieci
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: SP w Porębie

Wskaźnik: Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej
Wartość początkowa: 12 przedsięwzięć
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: UM, MOPS, SP ZOZ

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu oraz bezrobociu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców w gminie;
- Udzielanie wsparcia osobom będącym w ciężkiej sytuacji materialnej poprzez działanie pomocy finansowej i rzeczowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;
- Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywiania w szkołach, wyposażenia ich w podręczniki, pomoce szkolne czy odzież. Ponadto, zapewnianie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;
- Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Działalność informacyjna dla osób bezrobotnych o możliwościach pomocowych, dostępnych formach wsparcia;
- Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;
- Organizowanie kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;
- Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Doradztwo zawodowe (nauka umiejętnego wykorzystania własnych zasobów);
- Szczególne wsparcie na rynku pracy osób:
 - ✓ niepełnosprawnych,
 - ✓ młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy,
 - ✓ długotrwale bezrobotnych,
 - ✓ bezrobotnych, które utraciły zatrudnienie w wyniku pandemii Covid-19;

- Podejmowanie działań skupiających się na pozyskaniu inwestorów mogących zapewnić nowe miejsca pracy na terenie gminy; wsparcie przedsiębiorczości;
- Organizowanie spotkań osób długotrwale bezrobotnych z potencjalnymi pracodawcami;
- Prowadzenie działań na rzecz wspierania przedsiębiorczości.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miasta Poręba, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- Liczba inicjatyw na rzecz ubogich rodzin;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;
- Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych;
- Liczba zorganizowanych kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo;
- Liczba osób bezrobotnych korzystających z doradztwa zawodowego;
- Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych;

- Liczba osób objętych wsparciem finansowym (np. dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, szkolenia, zatrudnienie subsydiowane, refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy).

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń.

CEL STRATEGICZNY 2- Przeciwdziałanie ubóstwu oraz bezrobociu

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa

Wartość początkowa: 87 rodzin

Wartość docelowa: Spadek

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem

Wartość początkowa: 48 dzieci

Wartość docelowa: Spadek

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba inicjatyw na rzecz ubogich rodzin

Wartość początkowa: 0

Wartość docelowa: 1 inicjatywa na rok w okresie trwania Strategii

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole

Wartość początkowa: 19 dzieci

Wartość docelowa: Spadek

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba osób bezrobotnych
Wartość początkowa: 183 osoby
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: GUS, MOPS
Wskaźnik: Liczba osób długotrwale bezrobotnych
Wartość początkowa: 91 osób
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia
Wartość początkowa: 66 rodzin
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia
Wartość początkowa: 15 inicjatyw
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: PUP, MOPS
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych szkoleń, praktyk oraz staży zawodowych
Wartość początkowa: 260 (dane dla całego powiatu)
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: PUP
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych kursów mających na celu zwiększenie kwalifikacji osób bezrobotnych/ nieaktywnych zawodowo
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: PUP

Wskaźnik: Liczba osób bezrobotnych korzystających z doradztwa zawodowego
Wartość początkowa: 170 osób (dane dla całego powiatu)
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: PUP
Wskaźnik: Liczba opracowanych oraz realizowanych projektów dotyczących aktywizacji grup zagrożonych
Wartość początkowa: 3 projekty
Wartość docelowa: 1 projekt na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: PUP
Wskaźnik: Liczba osób objętych wsparciem finansowym (np. dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, szkolenia, zatrudnienie subsydiowane, refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy)
Wartość początkowa: 494
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: PUP

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii;
- Zwiększenie skuteczności działań i dostępności do terapii dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin;
- Udzielanie pomocy psychologicznej dzieciom i młodzieży z rodzin z problemami alkoholowymi, w tym: finansowanie Punktu Konsultacyjnego zatrudniającego psychologa;
- Dofinansowanie obozów i kolonii dla dzieci z rodzin patologicznych
- Podejmowanie działań mających na celu tworzenie grup wsparcia dla osób dotkniętych problemami uzależnień oraz dla współuzależnionych;
- Możliwość prowadzenia terapii grupowych w formie programów profilaktycznych;
- Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);
- Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemem alkoholowym/narkomanii;
- Wsparcie działalności szkół, Policji, Ośrodka Zdrowia w profilaktyce uzależnień;
- Szkolenia dla pracowników socjalnych oraz członków GKRPA, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych oraz w szkołach.
- Ograniczenie promocji napojów alkoholowych skierowanej do młodzieży i dzieci;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu uzależnień.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy w rodzinie

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zwiększanie skuteczności oraz dostępności pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie;

- Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie (m.in. pomoc materialna, prawna, zapewnienie mieszkania, opieka lekarska);
- Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie;
- Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla sprawców przemocy w rodzinie;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (szkolenia pracowników socjalnych, ZI, GKRPA);
- Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy w rodzinie;
- Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy w rodzinie.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Poręba, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodek zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień;

- Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną;
- Liczba osób skierowanych do GKRPA;
- Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom;
- Liczba osób uczestniczących w działaniach/programach profilaktycznych;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej;
- Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki alkoholowej/narkotykowej;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych oraz w szkołach;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego;
- Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie;
- Liczba założonych Niebieskich Kart;
- Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie;
- Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki przemocy w rodzinie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależniania od alkoholu/narkotyków oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych od alkoholu/narkotyków;

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY 3- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie

Wskaźnik: Liczba opracowanych diagnoz problemów społecznych

Wartość początkowa: 0

Wartość docelowa: 1 raport w okresie trwania Strategii w roku 2024

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu uzależnień

Wartość początkowa: 30 rodzin

Wartość docelowa: spadek

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba rodzin objętych pracą socjalną

Wartość początkowa: 244 osoby

Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba osób skierowanych do GKRPA

Wartość początkowa: 9 osób

Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba realizowanych działań i programów profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom

Wartość początkowa: 0

Wartość docelowa: 1 na rok w okresie trwania Strategii

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba osób uczestniczących w działaniach/programach profilaktycznych
Wartość początkowa: 67 osób
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 1 kampania na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba zakupionych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych
Wartość początkowa: 1 pakiet
Wartość docelowa: 1 pakiet na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS, GKRPA
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki wszelkich uzależnień
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 1 impreza na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w klubach sportowych oraz w szkole
Wartość początkowa: 3
Wartość docelowa: 2 programy na rok w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba zrealizowanych szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 2 szkolenia w okresie trwania Strategii
Źródło danych: GKRPA

Wskaźnik: Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych
Wartość początkowa: 0 kontroli
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: GKRPA
Wskaźnik: Liczba osób korzystających z Punktu Konsultacyjnego
Wartość początkowa: 67 osób
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: PK
Wskaźnik: Liczba zrealizowanych szkoleń dla pracowników służb realizujących działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS, GKRPA, ZI
Wskaźnik: Liczba założonych Niebieskich Kart
Wartość początkowa: 10 wszczętych procedur Niebieskich Kart
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: ZI
Wskaźnik: Liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty
Wartość początkowa: 16 interwencji
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: ZI
Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu występowania przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 4 rodziny
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 1 na 3 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, MOPS
Wskaźnik: Liczba zorganizowanych imprez o charakterze profilaktycznym dotyczących problematyki przemocy w rodzinie
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 1 na 3 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM, MOPS

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, diagnoza potrzeb;
- Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Udzielanie wsparcia finansowego i rzeczowego osobom starszym i niepełnosprawnym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Zapewnienie dostępu do rehabilitacji i pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny;
- Zapewnienie pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
- Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych; tworzenie placówek wsparcia dziennego;
- Wsparcie Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów I Inwalidów „NESTOR”;
- Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych;
- Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;
- Podejmowanie działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne);
- Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych;
- Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia;
- Zrewitalizowanie obszaru śródmiejskiego tworząc centra rozwiniętych usług publicznych dla osób wymagających opieki, wsparcia i włączenia społecznego.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

- Zapewnienie możliwości udziału osób niepełnosprawnych w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;
- Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób niepełnosprawnych (m.in. z PFRON).

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działanie ciągłe w okresie obowiązywania Strategii 2022-2026

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Miasta Poręba, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, ośrodek zdrowia z terenu gminy, Powiatowy Urząd Pracy, placówki kulturalne.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych;
- Liczba dofinansowań do sprzętu rehabilitacyjnego;
- Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych;
- Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną;
- Liczba dofinansowanych działań na rzecz Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów "NESTOR";
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne).
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów;
- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach;

- Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych;
- Wzrost aktywności osób niepełnosprawnych na rynku pracy i w życiu społecznym.
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

Wskaźnik: Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi

Wartość początkowa: 25 osób

Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności

Wartość początkowa: 69 rodzin

Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby

Wartość początkowa: 106 rodzin

Wartość docelowa: Spadek

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych

Wartość początkowa: 0

Wartość docelowa: 1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii

Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: 2 inwestycje w okresie trwania Strategii
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba dofinansowań do sprzętu rehabilitacyjnego
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba osób objętych usługami asystenta osób niepełnosprawnych
Wartość początkowa: 0
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną
Wartość początkowa: 119 osób
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba dofinansowanych działań na rzecz Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów „NESTOR”
Wartość początkowa: 1 dofinansowanie
Wartość docelowa: 1 dofinansowanie na 2 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: UM
Wskaźnik: Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół
Wartość początkowa: 2 osoby
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: MOPS

Wskaźnik: Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne (imprezy, wycieczki, spotkania integracyjne)
Wartość początkowa: 11 działań
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: UM
Wskaźnik: Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów
Wartość początkowa: 9 działań
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: UM, MOPS
Wskaźnik: Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji społecznej osób starszych
Wartość początkowa: 10 inicjatyw
Wartość docelowa: Utrzymanie na podobnym poziomie
Źródło danych: UM, MOPS
Wskaźnik: Liczba wolontariuszy
Wartość początkowa: 1
Wartość docelowa: Wzrost
Źródło danych: MOPS
Wskaźnik: Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach
Wartość początkowa: 22
Wartość docelowa: Spadek
Źródło danych: PUP
Wskaźnik: Liczba inicjatyw podejmowanych na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych
Wartość początkowa: 3 inicjatywy
Wartość docelowa: 1 inicjatywa na 2 lata w okresie trwania Strategii
Źródło danych: PUP

MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ GMINY

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla Gminy Poręba została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Poręba w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń i mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Misją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba jest uświadomienie aktualnej sytuacji społecznej oraz wytyczenie kierunków zmian do budowania Gminy wspierającej i właściwie wykorzystującej aktywność oraz potencjał społeczności lokalnej, z uwzględnieniem istotnych uwarunkowań lokalnych.

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręby przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności Gminy Poręba jako przyjaznej dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzących będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Tabela 26. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Poręba na lata 2022-2026

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2022 rok	10 100 050,00 zł
2023 rok	8 352 012,00 zł
2024 rok	8 584 016,00 zł
2025 rok	8 786 052,00 zł
2026 rok	8 965 425,00 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie w oparciu o dostępne środki budżetu gminy oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba na lata 2022-2026 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowanie możliwości zagrożeń, usprawnianie zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizację działań w ramach Strategii m.in. Urząd Miasta Poręba, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie, Powiatowy Urząd Pracy.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Poręba będzie Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Porębie.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Miejskiej w Porębie.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Burmistrza lub Kierownika Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Porębie. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących w Gminie organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych, lub poszczególnym mieszkańców.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Poręba jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba mieszkańców Gminy Poręba w latach 2017-2020.....	17
Tabela 2. Wychowanie przedszkolne w gminie Poręba.....	20
Tabela 3. Szkoły podstawowe na terenie gminy Poręba	21
Tabela 4. Liczba osób objętych opieką przez SPZOZ	25
Tabela 5. Wykaz świadczonych usług w SPZOZ.....	25
Tabela 6. Tendencje w funkcjonowaniu rodzin	25
Tabela 7. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.	28
Tabela 8. Przestępstwa na terenie gminy Poręba	29
Tabela 9. Liczba osób pracujących na terenie gminy Poręba w latach 2017-2020 ..	37
Tabela 10. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Poręba	40
Tabela 11. Osoby korzystające z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	43
Tabela 12. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych	44
Tabela 13. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.....	46
Tabela 14. Stan bezrobocia rejestrowanego w gminie Poręba w latach 2017-2020.	47
Tabela 15. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych	49
Tabela 16. Działalność Punktu Konsultacyjnego w Porębie	56
Tabela 17. Podział mieszkańców ze względu na wiek	59
Tabela 18. Liczba szkoleń dla pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	77
Tabela 19. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów.....	81
Tabela 20. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne	82
Tabela 21. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	82
Tabela 22. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy	88
Tabela 23. Zjawisko hejtu w środowisku szkolnym.....	89
Tabela 24. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów	91

Tabela 25. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowolające?	104
Tabela 26. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Poręba na lata 2022-2026	130

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Zarys terytorialny Gminy Poręba w powiecie zawierciańskim.....	16
---	----

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć- statystyki na rok 2020	17
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku- statystyki na rok 2020	19
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?.....	23
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej w gminie?	26
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej w gminie? ..	33
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę gminy w zakresie sportu i rekreacji?	34
Wykres 7. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2017-2020.....	38
Wykres 8. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej?.....	41
Wykres 9. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?	41
Wykres 10. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia	48
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? 50	
Wykres 12. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?	51
Wykres 13. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.....	56
Wykres 14. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	60
Wykres 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej choroby.....	60
Wykres 16. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie?.....	63
Wykres 17. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?	64

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotyczą osób starszych w gminie?	65
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?.....	65
Wykres 20. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	67
Wykres 21. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej.....	69
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy	77

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development); dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rozwoj/agenda-2030>
2. CBOS, Raport Młodzież 2018, Warszawa 2019
3. Chańska W., Kępka A., Kuczyńska S., Nowakowska U., *Przemoc w rodzinie a wymiar sprawiedliwości*, Fundacja Centrum Praw Kobiet, Warszawa 2005
4. Fudała J., Bezpieczne picie alkoholu, 2017, dostęp on-line: <https://www.mp.pl/pacjent/psychiatria/uzaleznienia/69551,bezpieczne-picie-alkoholu>
5. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci- uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009
6. Instytut Zdrowia Publicznego, Wydział Lekarski i Nauk o Zdrowiu Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach, *Praca zbiorowa Zdrowie i jego uwarunkowania. Problem narkomanii i narkotyków w Polsce. Rozmiar trendy i zjawiska*, Lublin 2017
7. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013
8. M. Porowski, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434
9. *Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/czym-jest-zarzadzanie-rozwojem>
10. *Projekt Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/rodzina/projekt-strategii-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-do-roku-2020--z-perspektywa-do-2030-r>
11. *Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Zawierciańskiego na lata 2021 – 2026*; dostęp on-line: <https://bip.pcpr.zawiercie.powiat.finn.pl/res/serwisy/pliki/28436766?version=1.0>
12. *Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*; dostęp on-line: <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju>

13. *Strategia rozwoju miasta Poręba 2020+*; dostęp on-line:
https://www.umporeba.pl/download/Strategia-Rozwoju-Miasta-Poreba_plik-dostepny-cyfrowo,162.pdf
14. *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030”*; dostęp on-line:
https://bip.slaskie.pl/wojewodztwo/programy_plany_i_strategie_wojewodztwa/strategia_rozwoju/strategia-rozwoju-wojewodztwa.html
15. PARPA, *Stanowisko PARPA w sprawie sprzedaży piwa bezalkoholowego*, Warszawa 2018, <http://www.parpa.pl/index.php/aktualnosci/1178-stanowisko-parpa-ws-sprzedazy-piwa-bezalkoholowego>

Źródła internetowe

1. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/kategoria/4080>
2. <https://www.gov.pl>
3. <http://www.parpa.pl>
4. <http://www.parpa.pl/index.php/szkody-zdrowotne-i-uzaleznienie/picie-ryzykowne-i-szkodliwe>
5. <https://www.polskawliczbach.pl>

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia ta w myśl art. 16b ustawy zawiera w szczególności diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych i wskaźników realizacji działań.

Misją niniejszej strategii jest zapewnienie mieszkańcom Gminy Poręba warunków do rozwoju, wytyczanie kierunków zmian w celu wykorzystania potencjału jednostki ludzkiej, wspieranie inicjatyw społecznych oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Misja ta będzie realizowana poprzez cele strategiczne zmierzające do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Poręba, w szczególności tych, którzy należą do grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w różnych obszarach życia społecznego. Strategia jako wieloletni dokument programowy jest jednym z podstawowych narzędzi realizacji lokalnej polityki społecznej.

Zatem podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione.